

Uluborlu Güneş Enerji Santrali Projesi

Çevresel ve Sosyal Durum Tespiti

İÇİN HAZIRLANMIŞTIR

Kavram Enerji Yatırım Üretim ve
Ticaret A.Ş.

TARİH
Ağustos 2024

REFERANS:
0710724

DOKÜMANLA İLGİLİ BİLGİLER

DOKÜMAN BAŞLIĞI	Uluborlu Güneş Enerji Santrali Projesi
DOKÜMAN ALT BAŞLIĞI	Çevresel ve Sosyal Durum Tespiti
PROJE NO	0710724
Tarih	Ağustos, 2024
Versiyon	01
Yazan	Caner Şahin, Nehir Yıldız, Sarah Langel, Adam Teixeira Leite, Yannick Mayer
Müşteri adı	Kavram Enerji Yatırım Üretim ve Ticaret A.Ş.

DOKÜMAN TARİHÇESİ

VERSİYON	REVİZYON	YAZAN	KONTROL EDEN	ALINACAK ERM ONAYI		AÇIKLAMALAR
				ADI	TARİH	
Son	01	Nehir Yıldız, Sarah Langel, Adam Teixeira Leite, Yannick Mayer	Caner Şahin	Serkan Kırdoğan	Ağustos, 2024	

Uluborlu Güneş Enerji Santrali Projesi

Çevresel ve Sosyal Durum Tespiti

Caner Şahin
Baş Danışman

Serkan Kırdogan
Ortak

ERM GmbH Siemensstraße 9, 63263 Neu-
Isenburg
Faks +49 (0) 6102 771 904-0

© 2024 Tüm telif hakları ERM International Group Limited ve / veya bağlı şirketlerine ("ERM") aittir. Tüm hakları saklıdır.
Bu eserin hiç bir kısmı ERM'nin ön yazılı izni olmaksızın herhangi bir yol ya da şekilde çoğaltılamaz ya da yayınlamaz.

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	6
1. GİRİŞ	1
1.1 ARKA PLAN VE HEDEFLER	1
1.2 İLGİLİ STANDARTLAR	1
1.3 DEĞERLENDİRME METODOLOJİSİ	2
1.4 KISITLAMALAR	3
2. PROJE HAKKINDA GENEL BİLGİ	3
2.1 PROJENİN KISA TANIMI	3
2.2 PROJE TARAFLARI	1
2.3 İLİŞKİLİ TESİSLER	1
2.4 PROJE İZİN DURUMU	1
2.5 PROJE KATEGORİZASYONU	2
3. ÇEVRESEL VE SOSYAL UYGUNLUK İNCELEMESİ	3
EK A GÖZDEN GEÇİRİLEN DOKÜMANLAR	1
EK B FOTOĞRAFLAR	1
TABLolar	
TABLO 2-1 ENERJİ İLETİM HATTI UZUNLUKLARI	4
TABLO 2-2: PROJE TAKVİMİ	1
TABLO 2-3: KİLİT PROJE TARAFLARI	1
TABLO 2-4: PROJE İZİN DURUMU	1
ŞEKİLLER	
ŞEKİL 2-1 PROJE YERLEŞİM PLANI	1
ŞEKİL 2-2 PROJE YER BULDURU HARİTASI	2
ŞEKİL 2-3 EN YAKIN YERLEŞİMLER-1	1
ŞEKİL 2-4 EN YAKIN YERLEŞİMLER-2	2
ŞEKİL 4-1: PROJE ALANININ FOTOĞRAFLARI-	2

KISALTMALAR

Kisaltmalar	Tanım
EA	Etki Alanı
BYP	Biyçeşitlilik Yönetim Planı
Müşteri	Fiba Yenilenebilir Enerji Holding A.Ş.'nin iştiraki olan Kavram Enerji Yatırım Üretim ve Ticaret A.Ş.
KHD	Kritik Habitat Değerlendirmesi
EBRD	Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
Ç&S	Çevresel ve Sosyal
ÇSEP	Çevresel ve Sosyal Eylem Planı
ÇSDT	Çevresel ve Sosyal Durum Tespiti
ÇSED	Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi
ÇSP	Çevresel ve Sosyal Politika
MA	Mali Araçlar
SG	Sera Gazı
SG	Sağlık ve Güvenlik
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
GKGKP	Geçim Kaynaklarını Geri Kazandırma Planı
PEK	Projeden Etkilenen Kişi
ÖBÖ	Öncelikli Biyçeşitlilik Özellikleri
PG'ler	Performans Gereklilikleri
YYEP	Yeniden Yerleşim Eylem Planı
TZYS	Tedarik Zinciri Yönetim Sistemi
PKP	Paydaş Katılım Planı
SED	Sosyal Etki Değerlendirmesi
EKVBP	Ek Kredi Veren Bilgi Paketi
GES	Güneş Enerji Santrali
BM	Birleşmiş Milletler
RES	Rüzgar Enerji Santrali

YÖNETİCİ ÖZETİ

Fiba Yenilenebilir Enerji Holding A.Ş.'nin ("Fiba") iştiraki olan Kavram Enerji Yatırım Üretim ve Ticaret A.Ş. ("Kavram" ya da "Müşteri"), Türkiye'nin Isparta ilinde yer alan Uluborlu Güneş Enerji Santralini ("GES" ya da "Proje") geliştirme ve işletme aşamasındadır.

Bu hibrit proje, toplam kurulu kapasitesi 54,9 MWm / 54,9 Mwe olarak tasarlanmıştır ve Müşteri tarafından işletilen mevcut Uluborlu Rüzgar Enerji Santraline ("RES") bitişik konumda yer almaktadır.

Tegnatia Enerji Üretim San. ve Tic. A.Ş. şirketi Müşteri tarafından Mühendislik, Satın Alma ve İnşaat (MSİ) Yüklenicisi olarak belirlenmişken, Alfa Solar Enerji ve Sanayi Ticaret A.Ş., MSİ tarafından güneş panellerinin ana tedarikçileri olarak gösterilmiştir.

Finansman için Müşteri, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının (EBRD) dahil olduğu bir Proje Finans yapısı uygulamayı amaçlamaktadır. EBRD'den fon alan projeler için EBRD 2019 Çevresel ve Sosyal Politika ve EBRD Performans Gerekliliklerine (PG) uygunluk zorunludur.

Müşteri EBRD PG'lerine riayet etmek üzere Proje için bir Tedarik Zinciri Durum Tespiti çalışması da dahil olmak üzere Çevresel ve Sosyal Durum Tespiti (ÇSDT) çalışması yürütmek üzere Çevresel Kaynak Yönetimi (ÇKY) uygulamaya başlamıştır. Bununla kilit çevresel ve sosyal (Ç&S) hassas noktaların belirlenmesi ve Projenin EBRD PG'leri ile uyumunun sağlanması amaçlanmaktadır.

ERM'nin ÇSDT'si aşağıdaki belirtildiği üzere birtakım Ç&S bulguları ortaya koymuş ve Proje Çevresel ve Sosyal Eylem Planının (ÇSEP) hazırlanmasına olanak sağlayan boşlukların tespit edilmesini sağlamıştır. ÇSEP, zaman çizelgeleri ve bitirme göstergeleri de dahil olmak üzere sorumlu taraflarca atılacak ek adımları ortaya koymaktadır.

Müşteri, ÇSEP ile ilgili olarak tespit edilen boşlukların doldurulmasını desteklemek ERM'yi atamıştır. ERM, bu boşlukların doldurulmasına yönelik ek çalışmalar yürütecek ve bu çalışmaların sonuçları ayrı bir Ek Kredi Veren Bilgi Paketinde (EKVBP) sunulacaktır.

KİLİT BULGULAR

- **Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (ÇSED):** Müşteri, Türk ulusal mevzuatı gereklilikleri uyarınca bir Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) geliştirmiştir. Ancak Proje için sosyal mevcut durum verilerinin toplanması çalışması yürütülmemiş ve Sosyal Etki Değerlendirmesi (SED) geliştirilmemiştir. Bu, mevcut Proje değerlendirmeleri/verileri ile EBRD gereklilikleri arasında birincil boşluklardan biridir.

Öte yandan Şubat 2024'te Müşteri, bu boşluğu doldurmak üzere ek mevcut durum verilerinin toplanmasına başlamak üzere ERM ile anlaşmıştır. Ek çalışmanın kapsamında ek çevresel ve biyoçeşitlilik mevcut durum verilerinin yanı sıra Projenin sosyoekonomik çevreye olası etkilerini değerlendirmeye yönelik sosyal mevcut durum verileri yer alacaktır. Müşteri, Projenin genel sosyal performansını değerlendirmek, yönetmek, önlemek, azaltmak ve izlemek üzere uygun ekip ve kaynaklara sahip olmasını sağlamak üzere kurumsal kapasitelerini de ayarlayacaktır.

- **Paydaş Katılımı ve Şikayet Mekanizması:** Müşteri, Türk ÇED Kanununun gerektirdiği üzere 15.02.2022 tarihinde düzenlenen Halk Katılımı Toplantısında ÇED'i halka açıklamıştır. Öte yandan paydaşlarla diğer katılım ve istişareler ya da Projeden Etkilenen Kişilerin (PEK) tespiti şu ana kadar gerçekleştirilmemiştir. Dolayısıyla PG10 ve PG5 açısından bir boşluk söz konusudur, çünkü özellikle Projede herhangi bir arazi alımı ve fiziksel ve/veya ekonomik yerinden edilme öngörülüyorsa, en kısa sürede yerel paydaşlarla ve etkilenen kişilerle katılımın gerçekleştirilmesi gereklidir.

Hem işgücü hem de topluluk şikayetlerinin yapılması, yönetilmesi ve çözüme kavuşturulmasına yönelik hükümleri alan bir Şikayet Mekanizması (ŞM) da dahil olmak üzere güncellenmiş ve kapsamlı bir Paydaş Katılım Planı (PKP) an itibarıyla geliştirilmektedir. Paydaş katılımını yönetip yürütmek, PKP'yi uygulamak ve ŞM'nin işletilmesinden sorumlu olmak üzere bir Halkla İlişkiler Görevlisinin (HİG) atanması tavsiye edilmektedir.

Sosyal mevcut durumun geliştirilmesinden elde edilen bulgular, SED ve Geçim Kaynaklarını Geri Kazandırma Planının (GKGKP) potansiyel olarak ilgili girdileri de tam PKP'de göz önüne alınacaktır. Özellikle sosyal mevcut çalışması, SED, yeniden yerleşim uzmanının ek bulguları ve kurumsal kapasitelerdeki ilgili değişikliklerin ardından PKP'nin aşağıdaki hususlarının ayarlanması gereklidir:

- Paydaşların Belirlenmesi, Haritalanması ve Analizi;
- PKP Rol ve Sorumlulukları;
- Paydaş Katılım Eylem Planı ve
- Zaman Çizelgeleri.

- **Arazi Edinimi ve Yeniden Yerleşim:** Müşteri, Projeye yönelik olarak arazi edinimi ve yeniden yerleşim konusunda Türk ulusal mevzuat gerekliliklerini takip etmişse de Müşteri PG5'in gerekliliklerini henüz karşılamamıştır. Bu bağlamda Müşteri, arazinin kamulaştırılması için yerel hükümet yetkililerinden bir Kamu Yararı Kararı almayı başarmış, ancak yerel topluluğa yönelik geçim kaynakları ve araziye ilişkin etkilerin değerlendirilmesi gerektiği şekilde incelenip değerlendirilmemiştir. Bu konularda paydaşlarla da istişare yürütülmemiş ve kendileri bu konularda bilgilendirilmemiştir. Geçim kaynaklarına ve yerel arazi kullanıcılarına/sahiplerine yönelik olası kötü etkilerin fiili olarak anlaşılması amacıyla paydaşlarla katılım gerçekleştirilecektir.

Müşteri, EBRD PG 5 uyarınca arazi kullanımı ve geçim kaynaklarına yönelik ek değerlendirmelerde bulunmalı ve ekonomik ya da fiziksel ve doğrudan ya da dolaylı olsun yeniden yerleşim ya da yerinden edilme potansiyelini değerlendirmelidir. Türk yasaları uyarınca herhangi bir fiziksel yeniden yerleşim ya da yerinden edilme söz konusu

olmayacak görünmektedir, ancak EBRD PG 5 uyarınca geçim kaynakları geri kazandırmaya gerek olacak gibi görünmektedir.

Geçim Kaynaklarını Geri Kazandırma Planı (GKGKP), 2024'te gerçekleşen Geçim Kaynaklarını Geri Kazandırma Sürecinin ardından geliştirilecektir. Müşteri, geçim kaynaklarını geri kazandırma için saha çalışması yürütmesi için ERM ile anlaşmıştır.

- **Tedarik Zinciri Yönetimi:** Durum tespiti kapsamında Projenin güneş tedarik zinciriyle bağlantılı bir insan hakları risk değerlendirmesi görevlendirmesi yapılmıştır. Değerlendirme sonucunda MSİ Yüklenicisi ve Birincil Tedarikçinin etkin yönetim sistemlerine sahip olduğuna dair kanıt bulunamamasından dolayı tedarik zincirinde insan hakları riskine maruziyet söz konusudur.

Müşteri an itibarıyla tedarik zincirindeki sosyal riskleri yönetme konusunda kurumsal kapasiteye sahip değildir ve tedarik zincirindeki insan hakları risklerini tespit etmek, azaltmak ve gidermek üzere herhangi bir sistematik tedarik zinciri yönetim sistemi (TZYS) kullanımda değildir.

Tedarik zinciri risklerini yönetmeye yönelik bazı politika ve prosedürler yerindedir ve kısa sürece önce güncellenmiş ve/veya geliştirilmiştir. Müşteri, Projenin işgücü şartlarına ilişkin olanlar da dahil olmak üzere güneş tedarik zincirindeki potansiyel olumsuz etkileri tespit edip yönetmek üzere etkin bir TZYS benimseyip uygulayacaktır.

- **Proje İzleme ve Raporlama:** Müşteri, alt Ç&S yönetim planları ve prosedürleri dahil olmak üzere projeye özgü bir Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemine sahip olmalıdır.

Proje belgeleri çevresel ve sosyal risk ve etkilerin ve izlenip bildirilmesi ve Projenin ömrü boyunca yönetilmesi ya da paydaş katılım faaliyetleri dahil fiziksel, biyoçeşitlilik ve sosyal bileşenler için önlemlerin izlenmesi ve bildirilmesi için planlar içermemektedir.

1. GİRİŞ

1.1 ARKA PLAN VE HEDEFLER

Fiba Yenilenebilir Enerji Holding A.Ş.'nin ("Fiba") iştiraki olan Kavram Enerji Yatırım Üretim ve Ticaret A.Ş. ("Kavram" ya da "Müşteri"), Türkiye'nin Isparta ilinde yer alan Uluborlu Güneş Enerji Santralini ("GES" ya da "Proje") geliştirme ve işletme aşamasındadır.

Bu hibrit proje, toplam kurulu kapasitesi 54,9 MWm / 54,9 Mwe olarak tasarlanmıştır ve Müşteri tarafından işletilen mevcut Uluborlu Rüzgar Enerji Santraline ("RES") bitişik konumda yer almaktadır.

Tegnatia Enerji Üretim San. ve Tic. A.Ş. şirketi Müşteri tarafından Mühendislik, Satın Alma ve İnşaat (MSİ) Yüklenicisi olarak belirlenmişken, Alfa Solar Enerji ve Sanayi Ticaret A.Ş., MSİ tarafından güneş panellerinin ana tedarikçileri olarak gösterilmiştir.

Finansman için Müşteri, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasının (EBRD) dahil olduğu bir Proje Finans yapısı uygulamayı amaçlamaktadır. EBRD'den fon alan projeler için EBRD 2019 Çevresel ve Sosyal Politika ve EBRD Performans Gerekliliklerine (PG) uygunluk zorunludur.

Müşteri bu gerekliliklere riayet etmek üzere Proje için bir Tedarik Zinciri Durum Tespit çalışması da dahil olmak üzere Çevresel ve Sosyal Durum Tespit Çalışması (ÇSDT) yürütmek üzere Çevresel Kaynak Yönetimi (ÇKY) uygulamaya başlamıştır. Bununla kilit çevresel ve sosyal (Ç&S) hassas noktaların belirlenmesi ve Projenin EBRD PG'leri ile uyumunun sağlanması amaçlanmaktadır.

ÇSDT, yerel bir danışman tarafından, bölge ziyareti bulguları, Müşteriyle görüşmeler ve Müşterinin sağladığı diğer Proje belgelerinin gözden geçirilmesi yoluyla geliştirilen yerel Çevresel Etki Değerlendirme ("ÇED") raporunun gözden geçirilmesine dayanmaktadır.

1.2 İLGİLİ STANDARTLAR

Bu ÇSDT, Türkiye'nin ulusal Çevresel ve Sosyal Yönetmelikleri, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) Çevresel ve Sosyal Politikası 2019 ile uyumludur. Bu gözden geçirme açısından geçerli olan EBRD Performans Gereklilikleri aşağıdaki şekildedir:

- EBRD PG1: Çevresel ve Sosyal Risk ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi;
- EBRD PG2: İş ve Çalışma Koşulları;
- EBRD PG3: Kaynak Verimliliği ve Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü;
- EBRD PG4: Sağlık, Emniyet ve Güvenlik;
- EBRD PG5: Arazi Alımları, Arazi Kullanımı Kısıtlamaları ve Zorunlu Yeniden Yerleştirme;
- EBRD PG6: Biyoçeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi;
- EBRD PG8: Kültürel Miras;
- EBRD PG10: Bilgi Paylaşımı ve Paydaş Katılımı;

Aşağıdaki EBRD Performans Gereklilikleri kapsam dışı kabul edilmiş olup Proje açısından uygulanabilir değildir:

- EBRD PG7: Yerli Halklar;¹
- EBRD PG9: Mali Araçlar.

Göz önüne alınması gereken diğer ilgili standartlar şunlardır:

- Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ("ILO") çalışma standartları ve istihdam şartlarına ilişkin ana sözleşmeleri;
- Birleşmiş Milletler (BM) İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri (BMRİ);
- Ev sahibi ülke tarafından kabul edilen ya da ev sahibi ülkenin parçası olduğu çevre ve sosyal performansa ilişkin uluslararası antlaşmalar ve sözleşmeler;
- EBRD, Tedarik Zinciri Yönetim Sistemleri – Güneş Tedarik Zincirleri, Müşteri Rehberi ve
- OECD Çatışmadan Etkilenen ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerinin Sorumlu Tedarik Zincirleri için Durum Tespit Rehberi.

1.3 DEĞERLENDİRME METODOLOJİSİ

Bu ÇSDT raporunda kullanılan metodoloji, Projenin Bölüm 1.2'de ana hatlarıyla verilen ilgili standartlara uygunluğunun değerlendirilmesini içermektedir.

Bu rapor aşağıdaki görevlere dayanmaktadır:

- Başlangıç Toplantısı: Bu kapsamda Projenin anlaşılması, öngörülen çalışma kapsamı, zaman çizelgesi ve çalışma ekibini teyit etmek üzere 10.11.2023 tarihinde gerçekleştirilen ve tüm süreci boyunca genel Proje yönetimini içeren toplantı.
- Bilgi gözden geçirme: 20.11.2023 tarihine kadar elverişli kılınan ve üretilen Ç&S dokümantasyonları üzerinde yürütülen çok sayıdaki masa başı çalışması. Gözden geçirilen belgeleri Ek A'da ayrıntılı olarak verilmiş ve fotoğraflar Ek B'de sunulmuştur.
- Saha ziyareti: ERM tarafından 16.11.2023 tarihinde Müşterinin Temsilcileri eşliğinde saha ziyareti gerçekleştirilmiştir.

Bulgular, aşağıdaki Uygunluk Özet Tablosunda listelenerek Projenin uygulanabilir Performans Gereklilikleri (PG) yoluyla tanımlandığı üzere EBRD 2019 Çevresel ve Sosyal Politika (ÇSP) ile uygunluğunun sistematik incelenmesi sunulmuştur.

ERM, uygunluk gözden geçirmesini temel olarak Çevresel ve Sosyal Eylem Planını (ÇSEP) hazırlamıştır. ÇSEP, zaman çizelgeleri ve bitirme göstergeleri gibi sorumlu tarafların atacağı ek adımları izlemek üzere geliştirilmiş ve adımlar, ilgili EBRD PG'leri uyarınca gruplandırılmıştır.

Puanlamayı açıklamak üzere her bir gerekliliğe tam uygunluk sağlamak üzere Müşterinin atması gereken eylemlerin yanı sıra kısa bir açıklama verilmiştir. Bu adımlar daha sonra Çevresel ve Sosyal Eylem Planı (ÇSEP) ile ilişkilendirilecektir.

¹ Türkiye'de EBRD'nin tanımına göre yerli halk bulunmadığı için PG7 (Yerli Halklar) uygulanabilir değildir. Ayrıca Mali Araçlarla ilgili olan EBRD PG9 da Proje açısından uygulanabilir değildir.

1.4 KISITLAMALAR

Bu ÇSDT Raporu, Müşteriyle gerçekleştirilen Başlangıç Toplantısı ve ERM tarafından Müşteriye verilen belgeler üzerinde yürütülen masa başı çalışması temel olarak hazırlanmıştır. ERM, sağlanan verilerin bu Görevlendirme amaçlarına yönelik olarak yeterince eksiksiz ve doğru olduğunu varsaymaktadır; ERM'nin sağlanan verileri bağımsız şekilde doğrulaması ya da onaylaması mümkün olmamıştır. ÇSDT'nin sonuçları, Görevlendirmeye yönelik katılım için tahsis edilen kapsam, zamanlama ve kaynaklar çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Bu Değerlendirmenin tam uygunluk denetimi ya da etki değerlendirmesi olmadığı hatırdan çıkarılmamalıdır. Bunun yerine bu Değerlendirme, uygulanabilir standartlara göre potansiyel boşlukların tespit edilmesine yönelik bir çevresel ve sosyal tarama olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu değerlendirmeye yönelik spesifik kısıtlamalar aşağıda verilmiştir:

- Bu rapor temel olarak Müşteri tarafından verilen belgelerin hızlı şekilde gözden geçirilmesinden ve görüşmelerden elde edilen bilgiler ve internetten elde edilebilir diğer halka açık bilgiler temel alınarak hazırlanmıştır. Birincil veri toplama yapılmamıştır.
- Proje tasarımı ve operasyonel performansın teknik olarak gözden geçirilmesi yapılmamıştır. Bu değerlendirme, üçüncü tarafların gerçekleştirdiği teknik çalışmaların veri ve sonuçlarının gözden geçirilmesiyle sınırlı kalmıştır.
- Bu raporda verilen bilgiler, hukuki tavsiye olarak yorumlanmamalıdır.
- Yukarıda belirtilen hususların kapsamı dışındaki konularda Müşteriye ve başkalarına karşı herhangi bir sorumluluğa sahip değiliz.
- ERM, Müşteri tarafından sağlanan bilgileri bağımsız şekilde doğrulamamıştır. Dolayısıyla bulgularımız ancak ERM'ye sağlanan bilgilerin doğru ve eksiksiz olduğu düzeyde doğru ve eksiksizdir.

2. PROJE HAKKINDA GENEL BİLGİ

2.1 PROJENİN KISA TANIMI

Isparta ilinin Uluborlu ilçesinin İleydağı ve Güneykent köylerinde yer alan Uluborlu Güneş Enerji Santrali Projesi ("Proje"), toplam 54,9 MWm / 54,9 MWe kurulu güce sahiptir. Proje, var olan 61,2 MWm / 60,00 MWe Uluborlu Rüzgar Enerji Santrali Projesinin yardımcı kaynağı olarak faaliyet gösterecektir. Toplamda kapasite 116,1896 MWm / 54,9 MWe olacaktır.

Proje, aşağıdaki Şekil 2-1'de görüldüğü üzere 3 farklı poligondan oluşmaktadır. Resimdeki mavi çizgiler, ruhsatı alınan alanı, T1-T36 var olan rüzgar türbinlerini ve GES1-GES3 ise planlanan güneş enerji santrali alanlarını temsil etmektedir.

Proje alanının genel yerleşim planı ve Proje alanına ana erişim Şekil 2-1'de gösterilmiştir. Projeye erişim var olan yollar kullanılarak gerçekleştirilecektir ve yeni erişim yolu planlanmamaktadır ve Proje kapsamında erişim yolu iyileştirmeleri öngörülmemektedir.

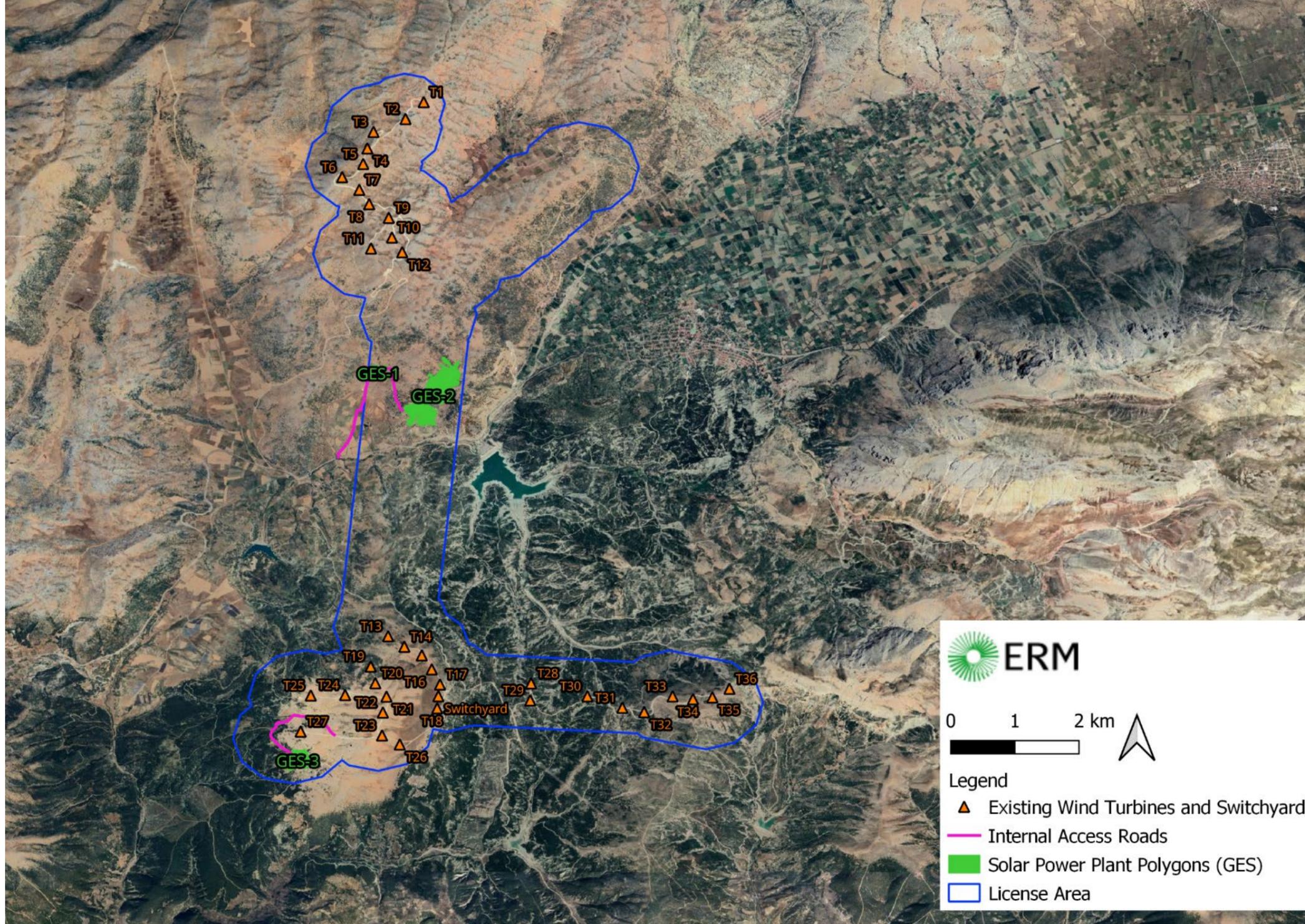
Proje alanında iç erişim yolları tasarlanıp inşa edilecektir. 400 m (GES3 ile T27 arasında), 800 m (GES1 ile GES2 arasında) ve 1200 m (GES1 ile ana yol arasında) uzunluğunda üç iç erişim yolu inşa edilecektir.

Proje kapsamında herhangi bir havai enerji iletim hattı inşası planlanmamaktadır. Sadece yeni planlanan iç erişim yollarının yanında yeraltı enerji iletişim hatları inşa edilecektir. Yeraltı enerji iletişim hat ve konumlarının uzunluğu Tablo 2-1'de verilmiştir.

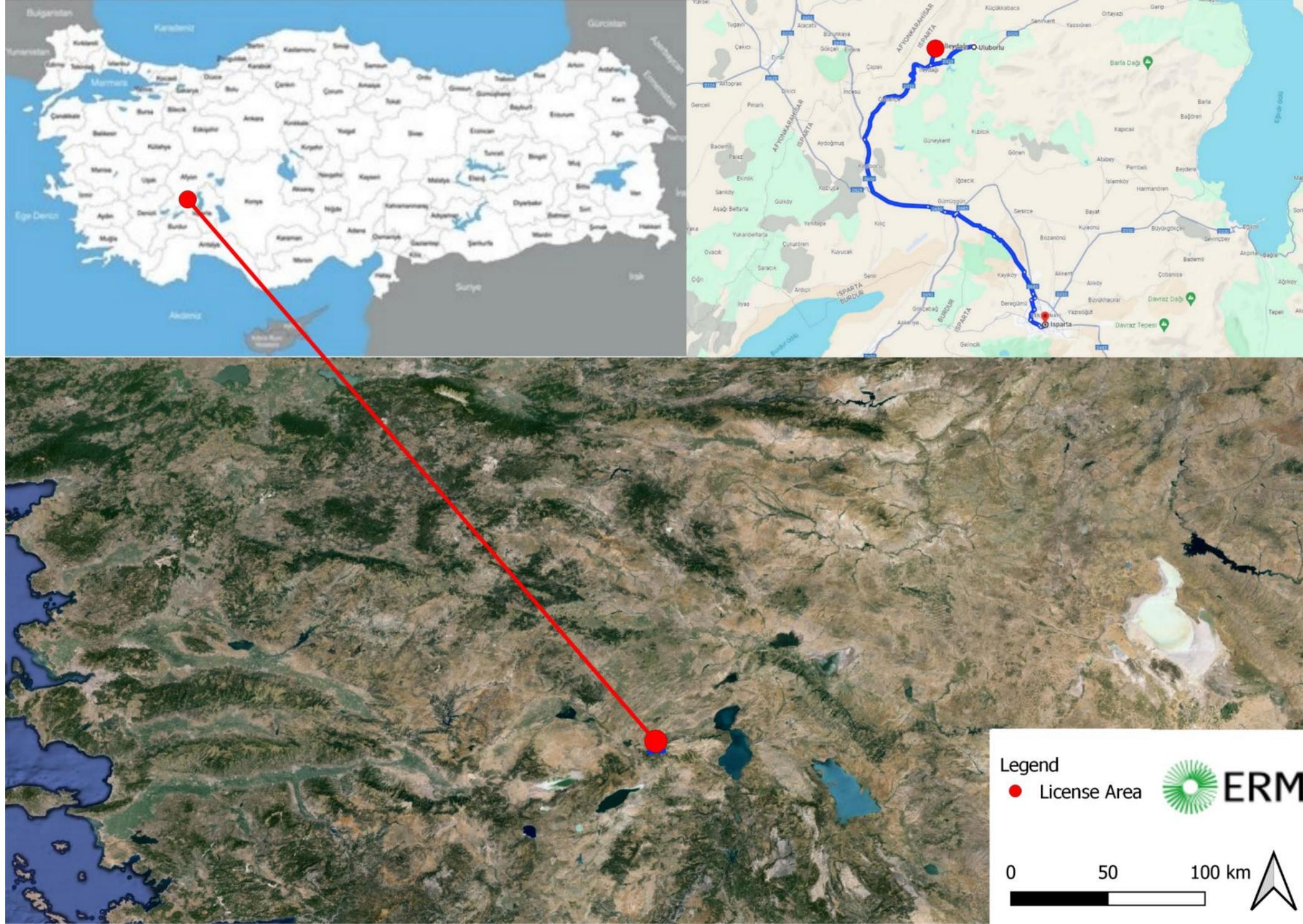
TABLO 2-1 ENERJİ İLETİM HATTI UZUNLUKLARI1

Sıra	Uzunluk (m)	Yerleşim
1	400	GES3 ile T27 arasında
2	800	GES1 ile GES2 arasında
3	1200	GES1 ile ana yol arasında

ÇED ve Müşteriye yapılan görüşmelere göre proje alanları, özel şahıslara aittir. Üç iç erişim yolu orman statüsündedir.

ŞEKİL 2-11 PROJE YERLEŞİM PLANI

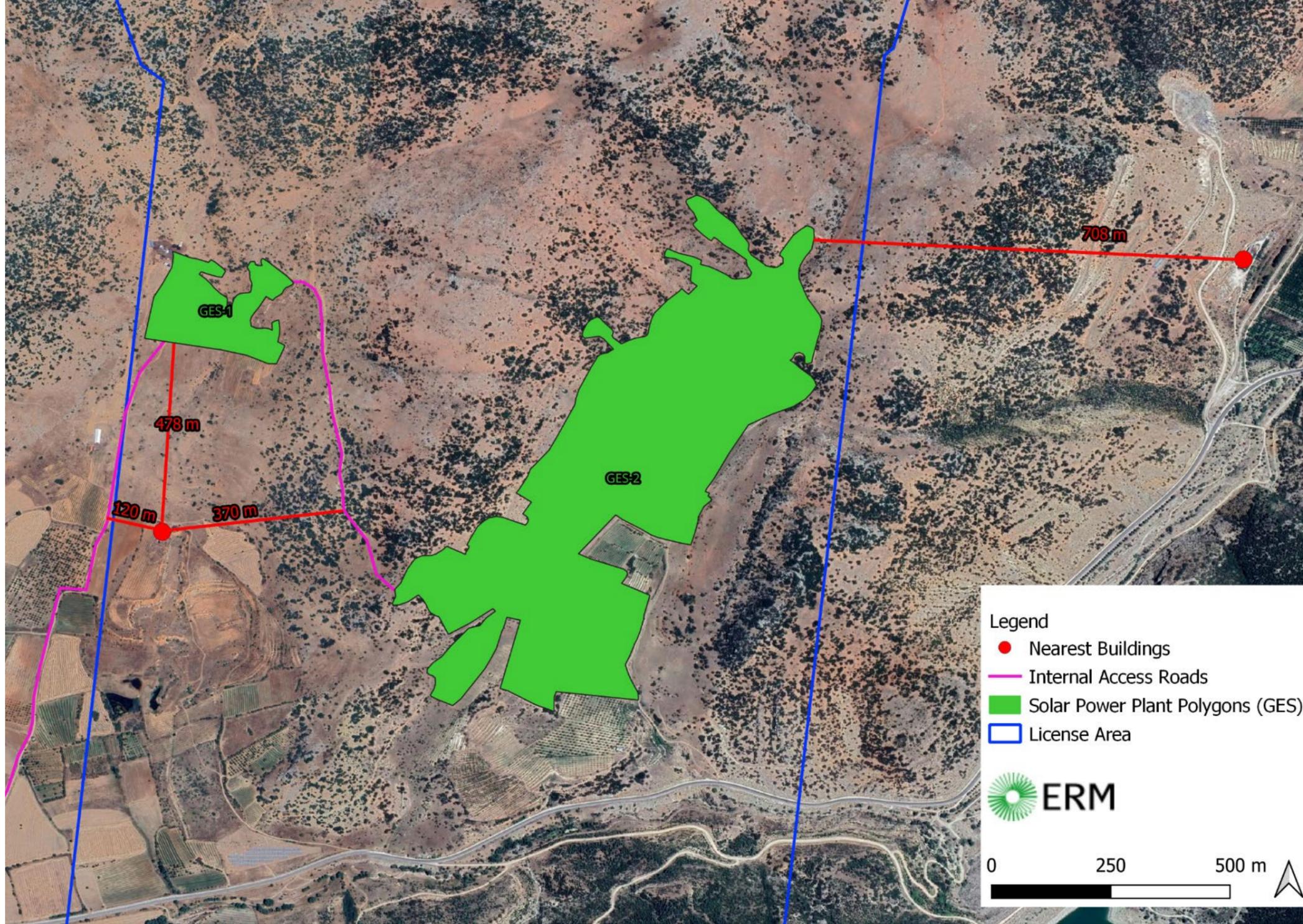
ŞEKİL 2-22PROJE YER BULDURU HARİTASI

Proje alanına en yakın yerleşimler, GES-1 ve GES-2 poligonlarından yaklaşık 500 km uzakta bulunan İleydağı köyü ile yaklaşık 2,5 kilometre uzakta bulunan Uluborlu ilçesidir. Projeye en yakın yerleşimler Şekil 2-3'de gösterilmiştir.

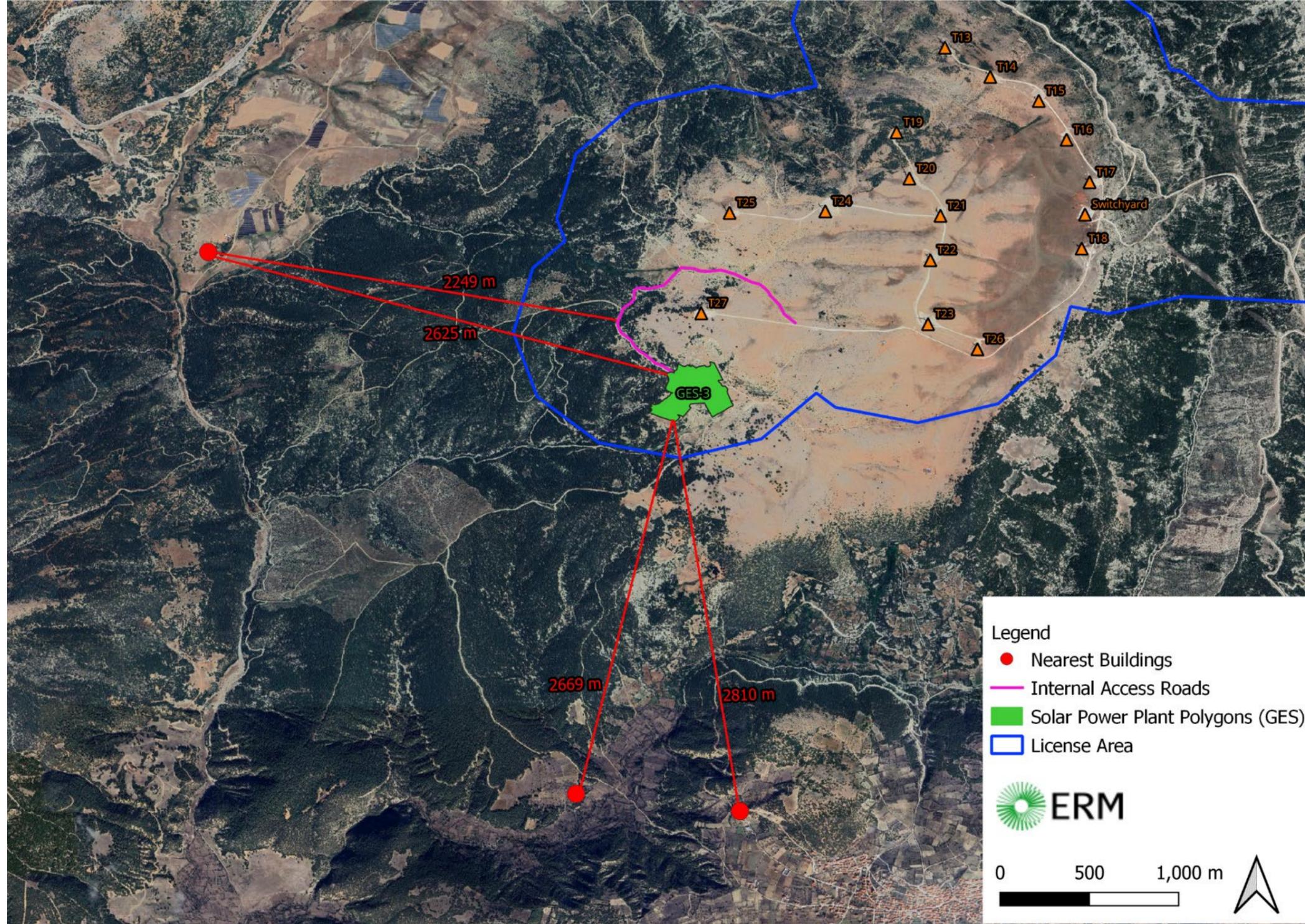
Gözden geçirme için verilen son Proje çizelgesinin özeti Tablo 2-2'de özetlenmiştir. Verilen bilgilere ve bu Görevlendirme kapsamında yürütülen saha ziyaretine göre herhangi bir inşaat çalışmasına başlanmamıştır. Projenin inşaat süresi 6 ay ve işletme süresinin ise 25 yıl olacağı tahmin edilmektedir.

TABLO 2-2: PROJE TAKVİMİ

Görev	Başlama Tarihi	Bitiş Tarihi
Toplanma	13.05.2024	24.05.2024
Kapalı Devre Kamera Sistemi ve Işıklandırma	01.06.2024	30.07.2024
İnşaat	01.06.2024	15.11.2024
Deneme ve işletmeye alma	01.11.2024	30.11.2024

ŞEKİL 2-33EN YAKIN YERLEŞİMLER-1

ŞEKİL 2-44EN

YAKIN

YERLEŞİMLER-2

2.2 PROJE TARAF LARI

Kilit Proje taraflarının özeti aşağıda verilmiştir.

TABLO 2-3: KİLİT PROJE TARAF LARI3

Rol	Kurum
Proje Sahibi	Fiba Yenilenebilir Enerji Holding A.Ş.
Özel Maksatlı Şirket (ÖMŞ)	Fiba Yenilenebilir Enerji Holding A.Ş.'nin iştiraki olan Kavram Enerji Yatırım Üretim ve Ticaret A.Ş.
Mühendislik, Satın Alma ve İnşaat (MSİ Yüklenicisi)	Tegnatia Enerji Üretim San. ve Tic. A.Ş.
Birincil Panel Tedarikçisi	Alfa Solar Enerji ve Sanayi Ticaret A.Ş.

2.3 İLİŞKİLİ TESİSLER

EBRD'nin tanımına göre İlişkili Tesisler şu şekilde tarif edilmektedir: "*Proje kapsamında EBRD tarafından finanse edilmeyen, ancak EBRD'nin görüşünce projenin başarısını belirleme ya da anlaşılabilir proje sonuçlarını üretme açısından önemli olan tesisler ya da faaliyetler. Bunlar (i) eksiklikleri halinde projenin uygulanabilir olmayacağı ve (ii) projenin gerçekleşmemesi durumunda inşa edilmeyecek, genişletilmeyecek, yürütülmeyecek ya da inşa edilmeleri ya da yürütülmeleri planlanmayacak yeni tesis ya da faaliyetlerdir.*"

Proje kapsamında herhangi bir havai enerji iletim hattı, herhangi bir su boru hattı, dış erişim yolu ve başka bir tesisin inşası planlanmamaktadır.

2.4 PROJE İZİN DURUMU

Proje açısından geçerli ana ruhsat ve onaylar aşağıda verilmiştir.

TABLO 2-4: PROJE İZİN DURUMU4

Konu	İzin	Durum
Genel	Proje için Lisans Başvuruları	Alındı
Arazi Kullanımı	Kamu Yararı Kararı	Alındı
	Kamulaştırma Planı Onayı	Alındı
	Kamulaştırma Süreci	Devam Ediyor
	Orman Alanı Kullanım İzni (erişim yolları)	Devam Ediyor
İnşaat	ÇED Onayı	Alındı
	Yollar, su kütleleri, enerji nakil hatları, belediye altyapısını kullanma, vb. için izin ve onaylar	Devam Ediyor
	İnşaat Ruhsatı	Devam Ediyor
İşletme Dönemi	Lisans Başvurusu	Alınacak
	Geçici İşletme İzni ve Çevre İzni	Alınacak

2.5 PROJE KATEGORİZASYONU

EBRD'nin 2019 Çevresel ve Sosyal Politikası uyarına her bir proje, gerekli çevresel ve sosyal inceleme, bilgi paylaşımı ve paydaş katılımı doğası ve seviyesini belirlemek üzere kategorize edilmelidir. Bu yaklaşım projenin doğası, konumu, hassaslığı ve ölçeği ve potansiyel çevresel ve sosyal etkilerinin önemi ile oranlı olmalıdır. Bütün projeler üç kategoriye ayrılmaktadır:

- Kategori A: Yeni ve ek olarak ve kategorizasyon sırasında kolaylıkla belirlenemeyen ya da değerlendirilemeyen, doğrudan ve kümülatif çevresel ve sosyal etkiler dahil olmak üzere potansiyel olarak önemli çevresel ve/veya sosyal etkilere yol açabilecek bir proje. A kategorisindeki projeler resmi ve katılımcı bir çevresel ve sosyal etki değerlendirme süreci gerektirmektedir.
- Kategori B: Potansiyel çevresel ve/veya sosyal etkileri, genellikle sahaya özgü olan ve/veya kolay şekilde tespit edilebilir ve etki azaltma önlemleri yoluyla kolayca ele alınabilen bir proje. Çevresel ve sosyal değerlendirmenin kapsamı, her duruma göre EBRD tarafından belirlenecektir.
- Kategori C: potansiyel olumsuz çevresel ve/veya sosyal etkileri en alt düzeyde olan ya da hiç olmayan bir proje.
- Kategori FI: Finansman yapısının, mali araçlar yoluyla fon sağlanmasını içermesi halinde proje FI olarak kategorize edilecektir.

Yukarıda bahsedilen ilgili standartlarda ana hatları belirtilen çevresel ve sosyal kategorizasyon kriterleri uyarınca ve potansiyel Kredi Veren ile yapılan görüşmelerin, mevcut verilerin analiz edilmesinin ve ulusal ÇED'in gözden geçirilmesi ve saha ziyaretleri ardından Proje, "Kategori B" olarak sınıflandırılmıştır.

3. ÇEVRESEL VE SOSYAL UYGUNLUK İNCELEMESİ

Bulgular, aşağıdaki Uygunluk Özet Tablosunda listelenerek Projenin uygulanabilir Performans Gereklilikleri (PG) yoluyla tanımlandığı üzere EBRD 2019 Çevresel ve Sosyal Politika (ÇSP) ile uygunluğunun sistematik incelenmesi sunulmuştur.

Tüm PG'ler ve ilgili göstergeleri için aşağıdaki aşamalar izlenmiştir:

- PG ya da spesifik göstergenin uygulanabilir olup olmadığına karar verilmesi. Projenin PG ya da göstergeyle ilgili önemli bir özelliği yoksa (yani risk yok) gösterge "**UD**" olarak puanlanmıştır.
- PG ile genel uygunluğun genel üst düzey özeti verilmektedir.

Diğer tüm ilgili göstergeler için puanlama aşağıda verilmiştir:

OU	Olağanüstü Uygunluk (OU): Proje, EBRD'nin PG gerekliliklerinin beklentilerinin ötesine geçmiştir. EBRD, olumlu Çevresel ve Sosyal etkiler için bir rol model olarak OU olarak derecelendirilen projeleri kullanabilmelidir.
TU	Tam Uygunluk (TU): Proje, EBRD'nin gereksinimlerine ve Avrupa Birliği (AB) ve yerel çevre, sağlık ve güvenlik politikaları ve yönergelerine tamamen uygundur.
KU	Kısmi Uygunluk (KU): Proje, EBRD'nin gereksinimlerine tam olarak uymamaktadır, ancak eksiklikleri gidermeye yönelik olarak çalışan sistemlere, süreçlere veya azaltıcı önlemlerine sahiptir.
MU	Maddi Uygunsuzluk (MU): Proje, EBRD'nin gereksinimlerine maddi olarak uymamaktadır ve eksiklikleri gidermeye yönelik olarak çalışan sistemlere, süreçlere veya azaltıcı önlemlerine sahip değildir.
GMD	Görüş Mümkün Değil (GMD): Şimdiye kadar sağlanan verilere uyarınca ERM, ele alınan konuda kesin bir tutum oluşturamamıştır.

PG 1: Çevresel ve Sosyal Risk ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

PG Ref.	Performans Gerekliliği	Puan	Açıklamalar/Sorunlar	Gerekli Eylemler	ÇSEP Ref.
1.1	<i>Çevresel ve Sosyal Değerlendirme</i>	KU	ÇED, Proje için uygulanan bir azaltım hiyerarşisi tanımı (kaçın, azalt, eski haline getir, telafi et/dengele) içermemektedir.	Proje için bir azaltım hiyerarşisinin tanımlanması ve bu ayarlamaların ÇSED değerlendirmelerine entegre edilmesi.	1.1
			ÇED, iklim değişikliği risk değerlendirmesi içermemektedir. Projenin, iklim değişikliği açısından olumlu sonuçları olacaksa da inşaat sırasındaki SG emisyonları gibi potansiyel etkileri değerlendirmek ve Projenin iklim değişikliği risklerine karşı hassasiyetini göz önüne almak kritik önemdedir.	Proje için iklim değişikliği risk değerlendirmesinin tamamlanması.	
			ÇED, fiziksel ortama ilişkin kısmi bir mevcut durum sunmakta, iklim koşulları, jeoloji, depremsellik, hidroloji ve topraklar dahil olmak üzere çevredeki fiziksel ortama yönelik kısa değerlendirmelerde bulunmaktadır. Ancak ÇED'de hava kalitesi, gürültü ve toprak konusunda sahaya özgü çevresel mevcut durum bilgileri bulunmamaktadır.	Çevresel mevcut durum ve etki değerlendirmesinin tamamlanması.	
		Nisan 2024 itibarıyla çevresel mevcut durum bilgilerinin toplanmasına başlanmıştır. Bununla birlikte kapsamlı bir çevresel etki değerlendirmesi henüz yürütülmemiştir. Fiziksel çevreye yönelik bazı etkilerden bahsedilmekle birlikte bu etkilerin önemi değerlendirilmemiştir.			
		KU	Potansiyel çevre risk ve etkilerinin kaçınma, asgariye indirme ya da telafi gibi yollarla azaltılması için azaltım önlemlerinin ÇED'de açık şekilde belirtilmesi gereklidir.		
		KU	ÇED, kısmi bir sosyal mevcut durum sunmakta, ancak bu değerlendirmenin arkasındaki metodolojiyi net şekilde açıklamamaktadır. ÇED,	Sosyal mevcut durum ve sosyal etki değerlendirmesinin tamamlanması.	

PG 1: Çevresel ve Sosyal Risk ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

bulguları güçlendirmek üzere paydaş ya da Projeden Etkilenen Kişilerin (PEK) girdilerini içermemektedir.

Bununla birlikte Şubat 2024'te ilk bulgularını desteklemeyecek bir sosyal mevcut durum çalışması başlatılmıştır. Bu çalışma aşağıdakilere yönelik açıklamalar içermektedir:

- Alanın demografik profili;
- Yerel ekonomi ve istihdam;
- Geçim kaynakları;
- Arazi Kullanımı ve arazi edinimi;
- Ekosistem hizmetleri;
- Yerel sağlık, emniyet ve güvenlik;
- Altyapı ve ulaşım;
- Eğitim;
- Dinlenme ve turizm;
- Sosyal alıcı ortamlar;
- Topluluk uyumu;
- Hassas grupların yeniden yerleşimi ve
- Potansiyel olarak etkilenen topluluk ve paydaşlar

Net bir metodolojiye sahip uygun bir sosyal etki değerlendirmesi (SED) yürütülmemiştir. Öte yandan ERM, gözden geçirilmiş sosyal mevcut durum çalışmasının bulgularını temel olarak SED yürütmek üzere görevlendirilmiştir. Bu çalışma, Proje gelişmeleri sonucunda ortaya çıkacak potansiyel sosyal/sosyoekonomik etkilerin potansiyel önem, ciddiyet ve büyüklüğünün tespiti, değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesini içerecektir. SED, doğrudan, dolaylı, kümülatif ve hem olumlu hem de olumsuz etkilerin yeterli şekilde değerlendirilmesini sağlayacaktır.

Müşteri ayrıca herhangi bir insan hakları risk değerlendirmesi, taraması ve/veya mevcut durum

PG 1: Çevresel ve Sosyal Risk ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

			<p>tanımları geliştirmemiştir. Dolayısıyla güncellenen SED, bir insan hakları etki değerlendirmesini de içerecektir.</p> <p>Ayrıca SED geliştirildikten sonra potansiyel sosyal risk ve etkilerden kaçınmak, bu risk ve etkileri en aza indirmek, azaltmaya ve gerekli olması halinde zararlarını gidermek üzere (azaltım hiyerarşisi göz önüne alınarak) yeterli azaltım önlemleri geliştirilip uygulanacaktır. Buna, yüklenici ve tedarikçi yönetimine ilişkin azaltım önlemleri de dahildir.</p>		
1.2	<i>Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemleri</i>	KU	<p>Projenin projeye özgü çevresel ve sosyal yönetim sistemi bulunmamaktadır. Ön bulgular aşamasının tamamlanmasından sonra alt planlar, prosedürler ve politikalar da dahil olmak üzere çevresel ve sosyal yönetim sisteminin hazırlanmasına inşaat aşaması için başlanmıştır.</p> <p>İşletme aşaması için Çevresel ve Sosyal Yönetim Sisteminin bulunduğu dair bir kanıt sunulmamıştır.</p>	Bkz. Madde 1.4.	1.2
1.3	<i>Çevresel ve Sosyal Politika</i>	TU	<p>Müşterinin doğal kaynakların korunmasına ve sürdürülebilirliğin işlerinin ayrılmaz bir parçası olduğuna dair taahhütlerini açıklayan bir tüzel Sürdürülebilirlik Politikası bulunmaktadır. Buna aşağıdakiler dahildir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tüm operasyonların etik kurallar, standartlar, yasal ve diğer gerekliliklere uygun şekilde yürütülmesi • Risklerin azaltımı ve kalıcı ilişkilerin kurulması açısından paydaşlarla iletişimin önemi dikkate alınarak, yerel topluluklar, sivil toplum ve ilgili tüm paydaşların yatırımlar hakkında bilgilendirilmesi • Operasyon bölgelerindeki yerel toplulukların istihdamına öncelik verilmesi • İlgili bölgelerin yerel vatandaşlarıyla 		1.2

PG 1: Çevresel ve Sosyal Risk ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

			<p>iletişim içinde bölgesel ihtiyaçların desteklenmesi yoluyla yerel kalkınmaya katkıda bulunulması</p> <ul style="list-style-type: none"> İklim değişikliği, sürdürülebilirlik, kalite, çevre, enerji verimliliği ve mesleki sağlık ve güvenlik gibi konularda hem çalışanların hem paydaşların farkındalığının artırılması Operasyonların tespiti ve hedeflerin belirlenmesinde BM Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine uygun davranılması BM Küresel İlkeler Sözleşmesinin 10 ilkesine riayet edilmesi <p>Müşterinin kurumsal Çevre, İH, İSG, Kalite ve Tedarik Zinciri Politikaları bulunmaktadır.</p>		
1.4	Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP)	KU	<p>Müşterinin Projeye özgü Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi (ÇSYS) ve buna karşılık gelen alt yönetim planları bulunmamaktadır.</p> <p>Ancak Müşteri, net politika, prosedür ve kurumsal kapasitelerle Projenin Çevresel ve Sosyal (Ç&S) performansını yönetmek üzere bir ÇSYS ve ilişkili yönetim planlarını hazırlamaya başlamıştır. Bu çalışma Projenin tüm yaşam döngüsü için değil, sadece inşaat aşaması için başlatılmıştır.</p> <p>An itibarıyla Projenin işletme aşamasına yönelik bir ÇSYS bulunduğu yönelik herhangi bir kanıt ya da bilgi bulunmamaktadır.</p>	<p>Müşteri, Paydaş Katılım Planı (PKP) ve Geçim Kaynaklarını Geri Kazandırma Planı (GKGKP) gibi diğer belirgin çevresel ve sosyal yönetim planlarıyla bir ÇSYP geliştirme süreci içindedir. Projenin inşaat ve işletme aşamaları için bu planların geliştirilmesine gerekli bilgileri sağlamak üzere ek çevresel ve sosyal değerlendirmelerin an itibarıyla yürütülmektedir.</p> <p>Ç&S yönetim planları ayrıca:</p> <ul style="list-style-type: none"> Azaltım hiyerarşisini yansıtacaktır; Paydaş katılımından elde edilen bulguları içerecektir; Olumsuz etkilerin şiddetlenmemesi ya da orantısız zarara yol açmamasını ve tüm ilgili/etkilen kişilerin Projenin fırsatlarından yararlanmasını sağlamak üzere PEK'ler ve tespit edilen hassas gruplara yönelik ayrı önlemler 	1.2 1.5

PG 1: Çevresel ve Sosyal Risk ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

				<ul style="list-style-type: none"> İçerecektir; Projenin Ç&S performansını iyileştirmek üzere alanları/eylemleri tespit edecektir; Eylemlerin belirlenen zaman çizelgelerindeki başarısını izlemekte kullanılacak kilit hedefleri, amaçları ve kilit performans göstergelerini (KPG) belirleyecektir; Belirlenen eylemlerin/hedeflerin yerine getirilmesi için açık şekilde belirlenmiş rol ve sorumluluklar dahil olmak üzere ayrı kurumsal kapasiteleri ayrıntılı şekilde açıklayacaktır; Proje ve/veya yönetim planlarındaki değişiklikleri zamanında ilgili paydaşlara iletacaktır ve Proje dokümantasyonunun aktif şekilde güncelleyecek ve Proje değişikliklerine aktif şekilde karşılık verecektir. 	
1.5	<i>Organizasyonel Kapasite ve Taahhüt</i>	KU	<p>Müşteri Proje için ÇSG ve sosyal performans yönetimine yönelik dahili rolleri tanımlayan örgütsel yapısını güncellemelidir. Böyle bir yapı raporlama yollarının (ve varsa boş pozisyonların) ve buna eşlik eden Projenin devam eden sosyal risk ve etkilerin değerlendirilmesi ve yönetimine ilişkin rol ve sorumluluklar konusundaki ayrıntıların bulunduğu bir organizasyon şeması içerecektir. Kilit sosyal sorumluluklar tanımlanmalı ve paydaşlara bildirilmelidir.</p> <p>Projenin genel sosyal performansını yönetmeye ya da paydaş katılımını yürütmeye yönelik Proje özgü</p>	<p>Çevresel, sağlık ve güvenlik ve sosyal performans yönetimine ilişkin rol ve sorumluluklar dahil olmak üzere Proje ekibi için örgütsel bir yapının oluşturulması. Tanımlanacak Yüklenici rol ve sorumlulukları.</p> <p>Müşteri, bir Tedarik Zinciri Yönetim Sistemi (TZYS) geliştirmeli ve riskleri yönetip önlemeye yönelik gelişmiş bir örgütsel kapasite bulunmasını sağlamalıdır. Projenin yapısı (güneş) nedeniyle daha yüksek bir risk söz konusu olduğu için zorla çalıştırma</p>	1.5

PG 1: Çevresel ve Sosyal Risk ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

			<p>kurulmuş örgütsel yapı bulunmamaktadır. Bu rol ve sorumluluklar paydaşlara da bildirilmemiştir.</p> <p>Müşterinin tedarik zincirindeki insan hakları risklerini yönetmeye yönelik örgütsel kapasitesi ve tedarik zinciri yönetimine ilişkin genel rol ve sorumlulukları da yoktur.</p>	<p>başta olmak üzere insan hakları risklerine özel dikkat gösterilmelidir. İnsan hakları riskleri ve yönetiminin değerlendirmesinin karar alma sistemlerini entegre edilmesi ve olumsuz etkilerin ortaya çıkması halinde etkilerin azaltımı ve telafisine yönelik hesap veriliğinin tanımlanması.</p>	
1.6	<i>Tedarik Zinciri Yönetimi</i>	KU	<p>Tedarik zincirindeki insan hakları risklerini ele almaya yönelik etkin bir Tedarik Zinciri Yönetim Sisteminin (TZYS) bulunduğuna yönelik bir kanıt sunulmamıştır.</p> <p>Müşteri tedarik zinciri risklerini yönetmeye yönelik bazı politika ve prosedürlere sahiptir ve bunları kısa sürece önce güncellenmiş ve/veya geliştirilmiştir.</p>	<p>Müşteri, Projenin güneş tedarik zincirindeki potansiyel olumsuz etkileri tespit edip yönetmek üzere etkin bir TZYS benimseyip uygulayacaktır (ayrıntılı bilgi için bkz. 2.9).</p>	1.8
1.7	<i>Proje İzleme ve Raporlama</i>	MU	<p>Müşterinin, Projenin sosyal performansı konusunda izleme ve raporlamaya yaklaşımı ve buna yönelik protokollerine ilişkin herhangi bir işaret bulunmamaktadır. Projenin yaşam döngüsü boyunca sosyal risk ve etkilerinin nasıl değerlendirileceği, izleneceği, düzeltileceği ve raporlanacağı net değildir. Paydaş katılımını raporlamaya yönelik önlemler bulunmadığı gibi derslerin ve yeni fırsatların belirlenmesinin nasıl yakalanacağına dair spesifik işaretler de bulunmamaktadır.</p> <p>Düzeltilici ve önleyici eylem planlarından ya da bunların nasıl uygulandığına yönelik takipten söz edilmemektedir.</p>	<p>ÇSYP ve ÇSEP'in geliştirilip uygulanmasından sonra Müşteri, Projenin genel sosyal performansının izlenip raporlanmasına yönelik prosedürleri tanımlamalıdır; bu prosedürlere aşağıdaki konulardaki başarıları belirtilmelidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EBRD PG'lerini karşılama; • ÇSYP ve ÇSEP'te belirtilen eylemleri uygulama; • düzeltici aksiyonlar sağlama ve bu eylemlerin verimliliği; • Proje tasarımında/faaliyetlerinde engellerin ya da alınan derslerin tespit edilmesi, entegre edilmesi ve/veya düzeltilmesi; • paydaş katılımı yürütülmesi ve PKP'de belirlenen hedeflerin tutturulması. 	1.9

PG 1: Çevresel ve Sosyal Risk ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetimi

				<p>İzleme ve raporlama spesifikasyonları, başarının/verimliliğin izlenmesi amacıyla net zaman çizelgeleri, roller ve sorumluluklar ve KPG'ler içermelidir.</p> <p>Müşteri, Projenin sosyal performansı hakkında hangi sıklıkla raporlama yapılacağına EBRD ile karar verecektir.</p>	
1.8	<i>İzinler</i>	KU	<p>Müşterinin izinlerinin tümünün geçerliliğini nasıl izlediği, her bir izin dahilinde öngörülen gerekliliklere riayeti nasıl sağladığı ve Projenin bu şartnamelere uygunluğunu nasıl değerlendirdiğinin belirsiz olması olasıdır. ERM'ye izinlerin yönetiminin, Müşterinin örgütsel yapısı dahilinde sürdürülebilirlik, çevre ve hukuk ekipleri dahil olmak üzere çeşitli departmanlarca yerine getirildiği ifade edilmiştir.</p>	<p>ERM, bu izinlerin genel durumu ve bunlara ilişkin gerekliliklerin, tüm sürdürülebilirlik ekibi tarafından topluca anlaşılıp denetlenmesini tavsiye etmektedir.</p>	1.3

PG2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

PG Ref.	Performans Gerekliği	Puan	Açıklamalar/Sorunlar	Gerekli Eylemler	ÇSEP Ref.
2.1	<i>İnsan Kaynakları Politikaları ve Çalışma İlişkileri</i>	KU	<p>Müşterinin işgücü ve çalışma şartlarına ilişkin bazı genel şirket politika ve ilkeleri internet sitesinde yer almaktadır.</p> <p>Müşteri, şirketin iç sürdürülebilirlik komitesine bilgi vermek üzere çalışanlarının ihtiyaçlarını izleyen ve hedefler koyan iç Çalışan Memnuniyeti Çalışma Grubu da kurmuştur. Genel olarak genel çalışan memnuniyeti, eğitimlere erişim, farklı cinsiyet gruplarından çalışanlar arasındaki deneyimler, izlenmekte, iç süreçlerin kalitesi ve kapsayıcılığın izlenmesi ve değerlendirilmesi yürütülmekte ve çalışan şikayetlerinin miktar ve içeriği (Şirket Etik Kuralları ve potansiyel ihlallerle ilgili oldukları kadarıyla) tespit edilmektedir.</p> <p>Müşterinin insan hakları politikasına yönelik hükümler içeren bir İnsan Kaynakları (İK) Politikası bulunmaktadır. İK politikası, Müşterinin çalışanlarının tümünü kapsamaktadır. Taahhütler şunları içermektedir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kişisel verilerin korunması kanunu kapsamında gereklilikleri uygulama ve takip etme; • Tüm Fiba çalışanlarının haklarını, Türk ulusal mevzuatı gerekliliklerine uygun şekilde yerine getirme; • İş Hukuku, İş Sağlığı Güvenliği (İSG) kurallarına ve Sosyal Güvenlik Kanununa uygun olarak güvenli çalışma koşullarını yaratma. <p>Şirket politikalarının Projeye özgü şekilde güncellenmesi.</p>	<p>Müşteri, Projenin ihtiyaçlarına (çalıştırılan işgücünün büyüklük ve şartları) nispetle bir İK politikası benimseyip sürdürecektir. Politikanın, tüm çalışanlar açısından net, erişilebilir ve anlaşılabilir olması gereklidir. Bu politika cinsiyet, cinsel taciz, ayrımcılık, çeşitlilik ve içerme gibi konularda hükümler ve göçmen işçilere yönelik hükümler içerecektir.</p> <p>Müşteri politikayı işgücüne iletecek ve bu çalışmalarını belgeleyecektir; tüm çalışanların (yükleniciler ve alt yükleniciler dahil) bilgilendirilmesi kendi tercih ettikleri dilde olacaktır. Benzer şekilde istihdam şartları da açık şekilde belgelendirilecek ve ücretler, çalışma süresi/saati, fazla mesai, haklar/düzenlemeler ve her türlü potansiyel menfaat gibi hükümleri içerecektir. İstihdam şartları ilgili ulusla mevzuata uygun olacak ve 29, 105, 87, 98, 100, 111, 138 ve 182 sayılı ILO sözleşmelerinin ilkelerine riayet edecektir.</p> <p>Müşteri, Projenin işgücü için aşağıdaki politika ve protokolleri de oluşturacak uygun çalışma şartları sağlayacaktır:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Çalışanlar ve inşaat işçileri için Davranış ve Etik Kuralları (beklenen davranış ve yasaklanan eylemler dahil); • İşe Alım Stratejisi; • Bir İnsan Kaynakları Politikası (cinsiyet, cinsel 	2.1

PG2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

				taciz, ayrımcılık ve çeşitlilik ve içerme gibi konularda hükümler dahil), göçmen işçilere yönelik hükümler ve	
2.2	<i>Çocuk İşçiliği ve Zorla Çalıştırma</i>	KU	<p>Müşterinin insan hakları politikası (şirketin İK politikasında) Fiba, "Zorla çalıştırmaya, çocuk işçi çalıştırmaya, yasa dışı göçmen ve çalışma izni olmayan yabancı uyruklu kişilerin istihdam edilmesine, her türlü kötü muamele veya sömürücü davranışları içeren zorla çalıştırmaya asla müsaade etmemektedir" ifadelerini içermektedir.</p> <p>Müşterinin tedarik zinciri politikası zorla çalıştırmayı ve çocuk işçiliğini yasaklamaktadır. Politika, çocuk işçiliğinin kullanılmasının yasaklanması konusunda sadece uluslararası standartlara (Uluslararası Çalışma Örgütü Sözleşmesinin 138. Maddesi) atıfta bulunmakta ve zorla çalışma konusunda BM Rehber İlkeleri ya da ILO Sözleşmesi gibi diğer uluslararası standartlara atıfta bulunmamaktadır. Tedarik Zinciri Politikası, devletin dayattığı çocuk işçiliğine değinmemektedir. Müşteri an itibarıyla tedarikçilerin bu politikaya uygunluğunu izlemek üzere mevcut bir durum tespiti sürecine sahip değildir ve tedarikçilerin uygunluk sağlamak üzere durum tespiti yürütmesini zorunlu kılmamaktadır.</p> <p>Müşteri, inşaat aşamasında yürütülecek izleme süreçlerini belirten bir taslak SGÇ ve Sosyal İzleme Planı sağlamıştır. Ancak çocuk işçiliği ve zorla çalışmaya ilişkin herhangi bir izleme eylemi bulunmamaktadır. Plan, Uluborlu Projesine özgü de değildir.</p>	<p>Projeye özgü politika ve protokollerin geliştirilmesinde Şirket İK politikasında kaydedilen zorla çalıştırma ve çocuk işçiliğinin yasaklanması taahhütlerini atıfta bulunulması.</p> <p>SGÇ ve Sosyal İzleme Planında zorla çalıştırma ve çocuk işçiliğinin önlenmesine yönelik bir izleme faaliyetinin bulunmasının sağlanması. Yüklenici Yönetim Planı ve TZYS de zorla çalıştırma ve/veya çocuk işçiliği olaylarının meydana gelmesi halinde ne tür düzeltici aksiyon/iyileştirmelerin yürütüleceğini belirtmelidir.</p> <p>Müşteri, Projenin tedarik zincirindeki zorla çalıştırma riskinin artmasını dikkate alarak tedarikçilerden zorla çalıştırmaya yol açabilecek şartları ortadan kaldırmak için gerekli adımları attıklarını gösteren uygun kanıtları sunmaları halinde mal ya da malzeme temin edecektir.</p>	2.1
2.3	<i>Ayrımcılık Yapmama ve Eşit Fırsat</i>	KU	<p>Proje belgeleri, Proje işgücünde ve çalışma şartlarında ayrımcılık yasağını sürdürme ve/veya</p>	<p>Bkz. PG 2.1. Projeye özgü İK politika ve</p>	2.1

PG2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

			<p>eşit fırsat sağlama yönünde taahhüt içermemektedir.</p> <p>Bununla birlikte şirketin İK Politikasında (tüm çalışanlara uygulanan) "Çalışanlarımızda ve çalışan adaylarında ırk, din, dil, renk, etnik ve ulusal köken, cinsiyet, medeni hal, yaş veya engellilik ayrımı gözetmeksizin çeşitliliğe değer veriyoruz" ifadesi kullanılmaktadır. Benzer şekilde "Tüm İnsan Kaynakları süreçlerini, bu ayrımları yapmaksızın uyguluyoruz" ifadesi geçmektedir. Politikada işe alımların ayrımcılık yapılmaksızın yürütüldüğü de belirtilmektedir. İnsan Hakları Politikası bölümünde şu ifadeler yer almaktadır. "Fırsat eşitliğini her daim savunan bir şirket (Fiba) olarak, cinsiyet ayrımı yapmaksızın tüm süreçlerimizde kadın ve erkek çalışanlarımızın haklarını eşit ölçüde savunuyoruz. Fırsat eşitliğini iş süreçlerimizin tamamında uyguluyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğini destekliyor ve bu yönde kurumsal eğitim planlamaları ile tüm çalışanlarımızın eşitlikçi dili benimsemesini sağlıyoruz."</p> <p>Fiba ayrıca "kadın çalışan ile erkek çalışan arasındaki iş dengesini sağlamak amacı ile" (2019 yılında imzacısı olduğu) Kadınları Güçlendirme İlkeleri (WEP) rehberini takip etmektedir.</p>	<p>prosedürlerinin geliştirilmesi ve bu politika ve prosedürlerin çalışanlar, yükleniciler ve alt yüklenicilere iletilmesi</p>	
2.4	<i>İşçi Örgütleri</i>	KU	<p>Şirketin İK Politikasının İnsan Hakları Politikası bölümünde Müşterinin, "çalışanların sendikal örgütlenme özgürlüğüne, toplu iş sözleşme haklarına, sosyal sorumluluk bilinciyle yer alacakları uygun sosyal ve toplumsal faaliyetlere gönüllü olmalarına saygı gösterdiği" belirtilmektedir.</p>	<p>Bkz. PG 2.1.</p> <p>Projeye özgü politika ve protokollerin, Müşterinin çalışanlarının serbest sendikal örgütlenme ve toplu iş sözleşme haklarına bağlılık ve saygısını açık şekilde belirtmesi gereklidir. Bu haklara saygı gösterildiği açık şekilde çalışanlara iletilecek ve ŞM kullanımına ilişkin dokümantasyon/bilgi ifşasında</p>	2.2

PG2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

				teyit edilecektir.	
2.5	Ücretler, faydalar ve çalışma şartları	KU	Müşteri, bu Proje için beklenen işgücünün çalışma koşullarını ana hatlarıyla ortaya koyan herhangi bir belge sunmamıştır. Müşterinin, ücretler ve haklara ilişkin hükümler başta olmak üzere bu belgelerinin henüz hazırlamadığı ERM tarafından değerlendirilmektedir. Öte yandan şirket İK politikasında ücretlendirme politikasına ilişkin hükümler bulunmakta, şirketin adil ve rekabetçi ücretlendirmeye yönelik bağlılığı ifade edilmektedir. Söz konusu belgede, düzenli aralıklarla bağımsız ücret araştırmaları yürüten şirketin ücret ve yan haklar stratejilerini yeniden değerlendirdiği kaydedilmektedir.	Bkz. PG 2.1. Müşterinin, ücretler, yan haklar ve genel çalışma şartlarının belirtildiği sözleşmeler ve çalışma şartları da geliştirmelidir. Bunlar, yükleniciler ve alt yükleniciler açısından uygulanabilir olacaktır.	2.1 2.3
2.6	İşçilerin Barınması	UD	Müşterinin işçiler için barınma sağlamayacağı anlaşılmaktadır.	UD	
2.7	Toplu İşten Çıkarma/Azaltma ²	UD	UD	UD	
2.8	Şikayet Mekanizması	KU	Müşteri, Proje işgücü arasındaki şikayetleri ve olayları çözüme kavuşturmak için bir ŞM ya da araç geliştirmemiştir. İşyeri sorunlarıyla ilgilenmeye yönelik prosedür ya da protokoller hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Öte yandan çalışanların sıkıntılarını dile getirmesine yönelik bir aracın oluşturulup sürdürülmesine yönelik	ŞM'nin gerektiği şekilde uygulanması ve şikayetlerin işleme konması için genel sosyal performansın yönetilmesine yönelik Projenin organizasyonel kapasitesinin artırılması. İşçi şikayet mekanizmasının PKP ve EBRD PG2 uyarınca uygulanması ve şikayet	2.2

² Değerlendirme aşamasında birçok proje açısından uygulanabilir olmayacaktır. Öte yandan Politikayla uyumlu olan Müşterinin personel sayısını azaltmaya yönelik son 3 yıllık yaklaşımına ilişkin kanıtlar göz önüne alınmalıdır.

PG2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

			<p>protokoller dahil olmak üzere bir ŞM, PKP çerçevesinde geliştirilmektedir. ŞM, şikayetlerin alınması, kayda geçirilmesi, soruşturulması ve çözüme kavuşturulmasına yönelik protokolleri ve mekanizmanın uygulanıp sürdürülmesine ilişkin uygun rol ve sorumlulukları içerecektir.</p>	<p>kaydı/günlüğünün oluşturulması. Gözden geçirilmek üzere ERM'ye verilmesi.</p> <p>Bu araca nasıl ve nereden erişilebileceği ve aracın nasıl kullanılacağı bilgisinin Proje çalışanlarına iletilmesi ve iletişim çalışmalarının belgelendirilmesi. Bu bilgi yüklenicinin işgücüne de iletilecektir.</p>	
2.9	<i>Tedarik Zinciri</i>	KU	<p>Mevcut ÇSDT çerçevesinde Müşteri, Projenin güneş tedarik zinciriyle bağlantılı bir insan hakları risk değerlendirmesi görevlendirmesi yapmıştır. Değerlendirme sonucunda MSİ Yüklenicisi ve Birincil Tedarikçinin (bkz. 2.2) etkin yönetim sistemlerine sahip olduğuna dair kanıt bulunamamasından dolayı tedarik zincirinde insan hakları riskine maruziyetin söz konusu olduğu belirlenmiştir.</p> <p>Müşteri, etkin bir Tedarik Zinciri Yönetim Sistemi (TZYS) aracılığıyla insan hakları risklerini yönetebilecek kapasiteye sahip olduğunu ortaya koymamıştır.</p> <p>Kısa süre önce güncellenmiş birkaç politika ve prosedür bulunmakla birlikte çeşitli eksiklikler belirlenmiştir:</p> <ul style="list-style-type: none"> Müşterinin, uluslararası standartlara (yani BMRİ, OECD rehberleri) uygun şekilde insan hakları durum tespiti yürütmek üzere herhangi bir net taahhüdü bulunmamaktadır Müşterinin, zorla çalıştırma ve çocuk işçiliğinin yasaklanması gibi tedarikçilerden olan beklentilerini ana hatlarıyla ortaya koyan güncellenmiş bir Tedarik Zinciri Politikası (güncelleme tarihi 25.01.2024) bulunmaktadır. Bununla birlikte bu politika, 	<p>ÇSDT çerçevesinde tedarik zinciri risk değerlendirmesinin bulgularını temel olarak Müşteri, aşağıdakiler dahil olmak üzere etkin bir Tedarik Zinciri Yönetim Sistemi (TZYS) geliştirip uygulamalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> Müşterinin örgütsel yapısı dahilinde hesap verilirlik ve sorumlulukları tanımlayarak tedarik zincirindeki insan hakları risklerinin karar alma sistemlerine dahil edilmesi Tedarik zincirindeki insan hakları durum tespitinin gözden geçirilmesi ve insan hakları durum tespitine göre hareket edilmesi için şirket ve proje seviyelerinde KPG'lerin oluşturulması Tedarikçiyle ile denetimlerde bulunma hakkı dahil olmak üzere işgücü riskleri ve yönetimi hakkında sözleşme maddelerinin güncellenmesi. Görüşmeler sırasında işçilerin mahremiyeti, belgelerin şeffaflığı, tesislere serbest erişim, denetçilerin bağımsızlığı dahil olmak üzere 	2.4

PG2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

- tedarikçilerin uygunluğu sağlamak üzere durum tespiti yürütmelerine yönelik bir zorunluluk içermemektedir. Sözleşmenin imzalanmasıyla bu politikanın, sözleşme Eki yapıldığı bildirilmektedir
- Bir satın alma prosedürü (güncelleme tarihi 25.01.2024) bulunmakla birlikte insan hakları riskleri ihale sürecinde (tedarikçilerin belirlenmesi/ön değerlendirme; teklif verme; sözleşme alma ve sözleşme alma sonrası sahaya giriş kriterleri) hiç dikkate alınmamakta ya da sadece üst düzeyde dikkate alınmaktadır. Olası tedarikçinin çevresel ve sosyal değerlendirmesi kapsamında istenebilecek örnek belgeler listelenmektedir (yani tedarik zinciri haritası, Ç&S uygunluk değerlendirme raporları), ancak tüm tedarikçilerin, bilgi vermek zorunda olup olmadığı ve bilginin nasıl değerlendirildiği açık değildir. Tedarikçi sözleşme alma sonrası saha giriş kriterlerine S&G ve çevresel gereklilikler dışında bir insan hakları gerekliliği dahil edilmemektedir.
 - Satın alma süreci kapsamında tedarikçilerin, tedarikçilerin var olan politika ve prosedürlerine (çocuk işçiliği/zorla çalıştırma, ayrımcılık, çalışma saatleri, ücretler, örgütlenme özgürlüğü, vb.) yönelik bazı üst düzey sorular içeren bir ÇSY anketi (güncelleme tarihi 25.01.2024) doldurmaları gerekmektedir. Güncellenen ön tedarikçi değerlendirme formuna (güncelleme tarihi 26.01.2024) göre ÇSY anketinin ve açık kaynaklardan incelemenin sonuçları, tedarikçi onay sürecinde göz önüne alınmaktadır. Ancak değerlendirme kriterleri ve uygulanan puanlama sistemi net değildir. Fotovoltaik

'denetlenebilirlik' ilkelerinin sosyal denetimler için bir ön gereklilik olarak kabul benimsenmesi.

- Tedarikçilerle yapılan sözleşmelere denetlenebilirlik gerekliliklerinin dahil edilmesi. Müşteri, denetlenebilirlik kriterlerinin herhangi birinin karşılanmaması halinde tedarik sözleşmesini sonlandırabilmelidir.
- Gerekliliklerin açık şekilde tedarikçilere iletilmesi ve gerekirse eğitim sağlanması.
- Hammaddelerden fotovoltaik panellere uzanan tedarik zincirlerinin görünürlüğünün gerekli tutulması. Güneş modülü tedarikçilerinden levha/külçe üreticilerine kadar ve mümkünse polisilikona kadar izlenebilirlik protokollerinin gözden geçirilmesi ve hacim ve kapasitesinin ve tutarsızlıkların olup olmadığının doğrulanması için sahada habersiz denetimlerinin değerlendirilmesi.
- Güven derecesi, tedarik istikrarı, iş ortaklıklarının uzunluğu gibi hususları göz önüne alarak tedarikçilere nispeten avantajını değerlendirilmesi.
- Zaman içinde avantajını artırma amacıyla TZYS'yi tasarlamak için avantajın göz önüne alınması.

PG2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

			<p>tedarikçisiyle bağlantılı olarak ön inceleme ve ÇSY anketi gerçekleştirildiğine dair bir kanıt bulunmamaktadır.</p> <ul style="list-style-type: none"> Verilen genel, projeye özgü olmayan SGÇ Sözleşmesi sadece birtakım insan haklarına ilişkin bazı üst düzey gereklilikleri içermektedir. Bu proje için dış paydaşlarca erişilebilir olan bir şikayet mekanizması bulunduğuna yönelik bir kanıt sunulmamıştır. Sadece Uluborlu Projesi için bir şikayet mekanizması sunulmuştur ve bu mekanizma açık şekilde misilleme olmaması politikasını içermemektedir. Müşterinin, MSİ Yüklenicisinin etkin bir şikayet mekanizmasına sahip olmasını gerekli tuttuğuna ve bu gerekliliği fotovoltaik tedarikçisine kadar götürdüğüne dair bir kanıt bulunmamaktadır. Bir olayın bildirilmesi/tespit edilmesi halinde azaltım/iyileştirmeye yönelik bir sisteme ilişkin kanıt bulunmamaktadır. 	<ul style="list-style-type: none"> Yürürlükteki önlemlerin etkinliğini takip edip izlemek üzere KPG'lerin geliştirilmesi Dış paydaşların erişebileceği bir şikayet mekanizmasının oluşturulması ve MSİ Yüklenicisinin etkin bir şikayet mekanizmasına sahip olmasının gerekli tutulması ve bu gerekliliğin fotovoltaik tedarikçisine kadar götürülmesi. Bir olayın bildirilmesi/tespit edilmesi halinde azaltım/iyileştirmeye yönelik bir sistemin oluşturulması. 	
2.10	<i>Kadrosuz Çalışanlar</i>	KU	<p>Müşteri kadrosuz çalışanlar ya da üçüncü tarafların (alt yükleniciler ya da diğer araçlar) çalışma gerekliliklerine ilişkin herhangi bir özel şart geliştirmemiştir.</p>	<p>Kadrosuz çalışanlarla ilişkili belirlenen risk ve etkilere uygun bir Yüklenici Yönetim Planının geliştirilmesi.</p> <p>İlgili Ç&S yönetim planlarının koşullarının ihale belgelerini ve tüm yüklenicilere yönelik sözleşmelere dahil edilmesi ve alt yüklenici sözleşmelerine dağıtımının sağlanması.</p>	2.1 2.2
2.11	<i>İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG)</i>	KU	<p>Müşterinin, ilgili paydaşlar (çalışanlar dahil), alt çalışanlar ve holdinge bağlı tüm bağlı şirketler için iş İSG sağlayıp sürdürmek üzere şirketin internet sitesinde halka açık bir İSG Politikası vardır.</p> <p>ÇED, işyerindeki İSG risk ve etkilerini azaltmaya</p>	<p>Müşteri, işyeri güvenliğine yönelik protokoller/planlar ve kaza önleme planı dahil olmak üzere Projeye özgü bir İSG Yönetim Planı geliştirmelidir. Bu planlar verimliliği artırmak için Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Planı</p>	2.3

PG2: İşgücü ve Çalışma Koşulları

		<p>yönelik bazı genel hükümler (söz gelimi eğitim, koruyucu ekipman giyilmesi) içermekte ve Proje faaliyetlerinin Türk İSG mevzuatına uygun olacağını ifade etmektedir.</p> <p>EBRD PG'lerine ve ulusal mevzuata uygun şekilde herhangi bir işyeri güvenlik ve kaza önleme planı bulunmamaktadır.</p>	<p>(ADHMP) ile sinerji oluşturacaktır.</p> <p>İSG'ye yönelik potansiyel olumsuz etkilere ilişkin uygun azaltım önlemleri de İSGYP'de açık şekilde belirlenmeli/geliştirilmelidir.</p>	
--	--	---	---	--

PG3: Kaynak Verimliliği ve Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü

3.1	<i>Hava emisyonları</i>	KU	<p>ÇED sırasında sahaya özgü hava kalitesi mevcut durum değerlendirmesi yapılmamıştır. ÇED'de 2021 yılında Isparta İstasyonundan alınan PM10 ve SO2 ölçümleri bulunmaktadır. Ancak Isparta İli Merkezi MTHM İstasyonu, Projenin yaklaşık 20 kilometre güneyinde bulunmaktadır. Dolayısıyla bu ölçümler sahaya özgü şartları yansıtmamaktadır.</p> <p>Nisan 2024 itibarıyla hava kalitesi mevcut durum bilgilerinin toplanmasına başlanmıştır.</p>	Hava kalitesi mevcut durum ve etki değerlendirmesinin tamamlanması.	1.1 3.1
3.2	<i>Su Emisyonları</i>	KU	<p>Isparta ilindeki en önemli göller, göletler ve nehirler, ÇED'in yüzey suyu mevcut durum bölümünde anlatılmaktadır.</p> <p>ÇED'deki yeraltı suyu mevcut durum bölümünde Isparta ilindeki toplan yeraltı suyu çekilmesinden bahsedilmektedir. Yeraltı suyu kalitesi çerçevesinde ÇED, kalitenin C2S1 sulama suyu sınıfında olduğunu belirtmekte, ancak başka bilgi verilmemektedir ve yeraltı suyunun kalitesinin kabul edilebilir standartlar dahilinde olup olmadığı açık değildir.</p> <p>ÇED'de proje için su emisyonlarının envanterini içermemektedir.</p> <p>ÇED'e göre inşaat ve işletme aşamalarında çalışanların üreteceği atıksu, foseptikte biriktirilip Güneykent Belediyesine gönderilecektir. Günlük üretilecek atıksuyun toplam hacmi de ÇED'de belirtilmiştir.</p>	<p>Geçerli standartlarla karşılaştırarak yeraltı su kalitesi hakkında daha fazla bilgi verilmesi.</p> <p>Proje için su emisyonları envanterinin hazırlanması.</p>	1.1 3.1
3.3	<i>Sera Gazı Emisyonları</i>	KU	<p>ÇED, inşaat aşamasındaki sera gazı emisyonlarının toplam miktarını belirtmemektedir. ÇED'de sadece kg/saat</p>	İnşaat sırasındaki yıllık sera gazı emisyonu toplam miktarının sağlanması.	3.1

			cinsinden emisyon miktarı değerlendirilmiştir. Yılda 100.000 ton CO2 eşdeğeri üzerinde brüt emisyonu sahip olan ya da yıllık emisyonlarda 25.000 ton CO2 eşdeğeri net değişiklik olan projelerin, EBRD'nin ÇSP'si uyarınca bu emisyonları yıllık bazda Bankaya bildirmesi zorunludur.		
3.4	<i>Enerji kullanımı ve verimlilik</i>	KU	<p>Panellerin enerji verimliliğine ilişkin eylemler ÇED'de belirtilmiştir. Ancak sarf malzemeleri ve atıklara ilişkin bir değerlendirme yapılmamıştır. ÇED'de Projenin inşaat ve işletme aşamaları için planlanan enerji kullanımından bahsedilmemektedir.</p> <p>Enerji kullanımını azaltmak ve atık malzemeleri yeniden kullanmak/geri dönüştürmek için bir strateji geliştirilmemiştir.</p>	<p>Sarf malzemeleri ve atıkların yanı sıra Projenin inşaat ve işletme aşamalarında planlanan enerji tüketimi hakkında bilginin sağlanması.</p> <p>Azaltım ve verimlilik amacıyla enerji tüketimini azaltmaya yönelik bir plan oluşturulması ve önlemlerin uygulanması.</p>	3.1
3.5	<i>Su kullanımı</i>	KU	ÇED'de güneş panellerinin temizlenmesi için gerekli suyu belirtilmiş ve çalışanlar tarafından su kullanımına yönelik tahmin yapılmıştır. İnşaat sırasında işçiler tarafından kullanım ve tozun önlenmesi için suya ihtiyaç olacaktır.	<p>Suyun nereden temin edileceğini de belirterek hem inşaat hem de yıllık işletim için tam su gerekliliklerinin sunulması. Su tüketiminin azaltmaya yönelik stratejilerin de belirtilmesi.</p> <p>Kaynağının belirtildiği hem inşaat hem de işletme aşamalarını içeren ve atıksu için azaltım, tedavi ve uzaklaştırma prosedürlerini ortaya koyan bir atık ve atıksu yönetim stratejisi oluşturulması.</p>	3.1 3.2
3.6	<i>Atık üretimi</i>	KU	<p>ÇED'de hem inşaat hem de işletme aşamaları sırasında üretilen toplam günlük katı atık miktarlarına yönelik tahminler bulunmaktadır.</p> <p>ÇED'e göre evsel katı atık, çöp bidonlarında toplanmakta ve Uluborlu Belediyesinin atık konteynerlerine yerleştirilmektedir. Ancak bu atığın nasıl uzaklaştırılacağı net değildir. ÇED, ambalaj atıklarının Türk mevzuatına göre uzaklaştırılacağını ifade etmektedir.</p>	Atık ve atıksu yönetim planının geliştirilmesi.	3.1 3.2

			Çevresel olarak sorunsuz uzaklaştırma için teknik ve finansal açıdan uygulanabilir alternatifleri ortaya koymak için bir atık yönetim planı geliştirilmesini temel önemdedir.		
3.7	<i>Tehlikeli madde ve malzemeler</i>	KU	<p>ÇED'e göre yağ, yakıt, boya, vb. gibi tehlikeli atıkların üretilmesi halinde bu atıklar, ruhsatlı taşıyıcılar aracılığıyla ruhsatlı uzaklaştırma tesislerinde uzaklaştırılacaktır. ÇED ayrıca kullanım ömrünü doldurmuş tekerlekler, bataryalar ve akülerin yanı sıra tıbbi atıkların ulusal mevzuata göre uzaklaştırılacağını belirtmektedir. Arızalı paneller, ruhsatlı uzaklaştırma tesislerine teslim edilip geri dönüştürülecektir/uzaklaştırılacaktır.</p> <p>ÇED, tehlikeli maddelerin ve tehlikeli atıkların sahada geçici olarak nasıl depolanacağını belirtmemektedir.</p>	Tehlikeli maddelerin ve tehlikeli atıkların sahada depolanmasının ayrıntılarının ve alınan azaltım önlemlerinin belirtilmesi.	3.1 3.2
3.8	<i>Haşere ilaçları</i>	UD	Projenin inşaat ya da işletim aşamasında haşere ilaçlarının kullanılması beklenmemektedir.	UD	
3.9	<i>Kalıcı organik kirleticiler (KOK)</i>	UD	UD	UD	
3.10	<i>AB REACH kimyasal güvenlik yönetmeliği</i>	UD	UD	UD	
3.11	<i>Soğutkanlar</i>	UD	UD	UD	
3.12	<i>Kontamine arazi</i>	UD	UD	UD	
3.13	<i>Gürültü</i>	KU	ÇED kapsamında herhangi bir gürültü mevcut durumu ölçümleri yapılmamıştır. ÇED'de EA'daki en yakın gürültü alıcı ortamlarının da (evler,	Gürültü mevcut durum ve etki değerlendirmesinin tamamlanması.	1.1

			<p>kamu binaları, okullar, hastaneler gibi) belirtilmesi gerekmektedir.</p> <p>Gürültü konusunda ek genel azaltım önlemlerinin (söz gelimi inşaat trafiği için hız sınırları, geceleri gürültülü işlerden kaçınma gibi) değerlendirilmesi gereklidir.</p> <p>Şubat 2024 itibarıyla gürültü mevcut durum bilgilerinin toplanmasına başlanmıştır.</p>	<p>EA'daki gürültü alıcı ortamlarının tespit edilmesi ve gürültüye ilişkin azaltım önlemlerinin geliştirilmesi.</p>	<p>3.1</p>
3.14	<i>Koku</i>	UD	<p>Projede koku yayma potansiyeli olan faaliyet bulunması beklenmemektedir.</p>	<p>UD</p>	
3.15	<i>Döngüsel ekonomi</i>	TU	<p>ÇED, döngüsel ekonomi tekniklerine yönelik değerlendirmeler içermektedir. Ambalaj atıkları ya da hasar görmüş paneller geri dönüştürülecektir. İnşaat sırasında çıkarılan yüzey toprağı, peyzaj çalışmaları sırasında yeniden kullanılacaktır.</p>		

PG4: Sağlık, Emniyet ve Güvenlik

PG Ref.	Performans Gerekliği	Puan	Açıklamalar/Sorunlar	Gerekli Eylemler	ÇSEP Ref.
4.0	<i>Sağlık ve Güvenlik Yönetimi Genel Gereklilikleri</i>	KU	<p>ÇED'de Proje çalışmaları sırasında "İSG'ye ilişkin tüm mevzuat hükümlerinin yerine getirileceği ve olası tüm kaza ve riskleri en alt düzeye indirmek üzere gerekli önlemlerin alınacağı" ifade edilmektedir. Tüm inşaat personelinin oryantasyon programında "Temel İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çevresel Farkındalık eğitimi" olacağı da belirtilmektedir.</p> <p>Müşteri, projenin tasarım, inşaat, işletme ve işletmeden çıkarma aşamalarında etkilenen topluluğa yönelik risk ve potansiyel etkileri değerlendirmemiştir; dolayısıyla toplum sağlığı ve güvenliğini korumak üzere önleme ve azaltım önlemleri de belirlenmemiştir.</p> <p>İnsan sağlığına yönelik risk ve potansiyel etkiler sadece İSG ve işgücüne nispete ele alınmaktadır. İSG risklerini ve olumsuz etkileri azaltmaya yönelik bazı genel önleyici tedbirler bulunmaktadır.</p>	<p>Ulusal mevzuat uyarınca bir İSG Yönetim sisteminin geliştirilmesi.</p> <p>Projeye özgü bir Toplum Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Planının geliştirilmesi ve İSG yönetim sistemiyle sinerjisinin sağlanması. Planda toplum S&G'sine yönelik olumsuz etkiler için azaltım/önleme tedbirlerinin ayrıntıları, yönetim planını uygulamaya yönelik net şekilde tanımlanmış rol ve sorumluluklar ve buna karşılık gelen organizasyonel kapasiteler, acil durumlar için uygun düzenlemeler (söz gelimi Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Planı (ADHMP)), olay ve/veya şikayet mekanizmasına bağlantılar bulunmasının sağlanması.</p> <p>Planda ayrıca zorunlu eğitimlerin olup olmayacağı ve bunların nelerden oluşacağı da belirtilmelidir; çalışan iş yeri intibak belgelerinde bunlar S&G eğitim ayrıntılarıyla verilmelidir.</p>	4.1
4.1	<i>Toplum Sağlığı ve Güvenliği</i>	KU	<p>Bkz. PG 1.1 ve 4.0.</p> <p>Müşteri, Proje faaliyetlerinden etkilenen topluluklara yönelik projeye ilişkili cinsiyete dayalı şiddet (CDS) ve cinsel sömürü, taciz ve istismar (CSTİ) risklerini değerlendirmemiştir.</p> <p>ERM an itibarıyla Proje için toplum sağlığı ve güvenliği etki önleme amaçlı önlemleri uygun şekilde değerlendirip ve içerecek SED hazırlamaktadır; bu SED hava ve gürültü</p>	<p>Bkz. PG 1.1 ve 4.0.</p> <p>SED, CDŞ ve CSTİ bağlamında projeye bağlantılı riskler ve potansiyel olumsuz etkilerin bir değerlendirmesini içerecektir.</p> <p>Paydaşların/etkilenen kişilerin hassas bilgilerini sağlayabilmesi için şikayet mekanizmasında gizliliğe sahip kanalların bulunmasının sağlanması.</p> <p>SED, topluluk S&G'sine ilişkin her türlü olumsuz etkiyi engelleyip en aza indirmek</p>	4.1

PG4: Sağlık, Emniyet ve Güvenlik

			<p>kirliliğine yönelik değerlendirmeleri içerecektir.</p>	<p>üzere azaltım hiyerarşisiyle uyumlaştırılan uygun azaltım önlemlerini de içerecektir. Uygun azaltım önlemleri ve yönetim planları aynı zamanda önerilen önlemlerinin uygun olması sağlamak üzere etkilenen topluluklardan paydaşlarla gerçekleştirilen istişarelerden bulguları da içerecektir.</p> <p>Eğitim ayrıntıları, Cinsiyete dayalı şiddet ve tacize (CDŞT) karşı farkındalık ve önleme hükümlerini de içerecektir.</p>	
4.2	<i>Altyapı, Bina ve Ekipman Tasarımı ve Güvenliği</i>	TU	<p>ÇED, inşaat ve işletme aşaması için proje planlamasında S&G için bazı değerlendirmeleri içermektedir. Müşteri henüz işletmeden çıkarmaya yönelik planlar geliştirmemiştir.</p> <p>Projenin yapısal unsurlarına nispetle insan sağlığına ilişkin değerlendirmelerin bulunduğu genel bir görsel etki analizi vardır. Bu analiz, parlama ve yansımanın önlenmesine yönelik yöntemleri kısaca ele almaktadır.</p>	<p>İşletmeden çıkarma faaliyetlerine yönelik planlar oluştururken Müşteri, altyapı, ekipman ve yapılara nispetle S&G değerlendirmelerinde bulunacaktır.</p>	4.1
4.3	<i>Tehlikeli Maddelerin Güvenliği</i>	KU	<p>Müşteri, hiçbir "parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli ve zehirli maddenin" kullanılmayacağını söylemiştir.</p> <p>ÇED'de inşaat ve işletme sırasında üretilen tehlikeli atıkların, ulusal "Atık Yönetimi Yönetmeliği" uyarınca halledileceği belirtilmektedir. ÇED'de inşaat sırasında üretilen tehlikeli atıkların, diğer atıklardan ayrı olarak toplanıp "tehlikeli atık" etiketli "sızdırmaz kaplarda" depolanacağı da ifade edilmektedir.</p>	<p>Bkz. PG 4.0. İSG Yönetim Sistemi ve ilişkili S&G Planlarında tehlikeli maddelerle nasıl ilgilenileceğinin yönetilmesine ilişkin yöntemlerin geliştirilmesi.</p>	4.1

PG4: Sağlık, Emniyet ve Güvenlik

			ÇED'de ayrıca tehlikeli atıklara yönelik bir sigorta poliçesinin de alınacağı belirtilmektedir.		
4.4	Ürün ve Hizmet Güvenliği	UD	Proje, ürün/hizmet üretimi ve/veya ticaretini gerektirmeyecek ya da içermeyecektir.	UD	
4.5	Trafik ve Yol Güvenliği	KU	<p>ÇED, trafik ve zemin güvenliğine yönelik bazı değerlendirmeler içermektedir. ÇED'de trafikle ilgili etkilere ilişkin üst düzey bir değerlendirme ve inşaat sırasında geçici trafik etkilerinin azaltılması için alınacak bazı önlemler bulunmaktadır.</p> <p>Burada Müşteri, trafikle ilgili etkilerin ve yol güvenliğinin Projenin yaşam döngüsü boyunca nasıl izleneceğini belirtmemiştir.</p>	<p>İSG Yönetim Sisteminde ve ilişkili yönetim ve izleme planlarında trafik ve yol güvenliğinin nasıl izleneceğine yönelik şartnamelerin sağlanması.</p> <p>SED'de yerel topluluğa yönelik trafik ve yol güvenliği etkileri potansiyelinin değerlendirilmesi.</p>	4.2
4.6	Doğal Tehlikeler	TU	Müşteri, ÇED'de genel ifadelerle doğal tehlikeleri (söz gelimi toprak kaynaması, sel ve deprem) değerlendirmektedir. Tespit edilen risklerin azaltılmasına yönelik birtakım önleyici tedbirler tavsiye etmektedir.	UD	
4.7	Hastalığa Maruz Kalma	KU	Müşteri, çalışanların yakın topluluklara yönelik potansiyel maruziyet riskini değerlendirmemiştir. Hassas gruplar tespit edilmemiştir.	<p>Bkz. PG 4.0.</p> <p>İSG Yönetim sisteminde ve Ç&G yönetim planlarında yerel toplulukla hastalıkların önlenmesine yönelik yüklenici işgücü davranışlarını ve azaltım önlemlerini belirleyen prosedürler olacaktır.</p>	4.1
4.8	Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Planı (ADHMP)	KU	Müşteri, ADHMP'yi geliştirmemiştir. Öte yandan Müşteri, yangınlara müdahale için acil durum hazırlığına yönelik birtakım sorumluluklardan bahsetmiştir.	Müşteri, değerlendirme aşamasından sonra tam bir ADHMP geliştirip uygulamaya koyacak ve SED'in bulgularına karşılık gelen önleyici tedbirler ve organizasyonel kapasiteler bu ADHMP'ye dahil edilecektir. Roller, net şekilde tanımlanacaktır. Planın, işgücüne ve ilgili paydaşlara duyurulması da gereklidir.	4.3

PG4: Sağlık, Emniyet ve Güvenlik

				Müşteri, topluluk ve işgücüyle eğitim ve tatbikatlar yürütecektir.	
4.9	<i>Güvenlik Personeli Gereklilikleri</i>	KU	<p>ÇED'de sadece çalışanların ve görevlilerin çalışma sahasına girmesini sağlamak üzere santralin iletişimi sırasında güvenlik personelinin bulunacağı belirtilmektedir. Güvenlik görevlileri, Proje sahasında yasadışı avlanmayı ve diğer fiziksel tehditleri önlemek üzere sahada görevlendirilecektir. İş alanı, "7/24 güvenlik sistemi" altında olacaktır.</p> <p>İşgücü ve topluluğa yönelik güvenlik riskleri değerlendirilmemiştir.</p>	<p>Müşteri, güvenlik personelinin çalışanlara ve topluluk üyelerine yönelik güç istismarında bulunmasını önlemeye yönelik uygun önlemler de dahil olmak üzere bir güvenlik yönetim planı geliştirecektir.</p> <p>Şikayet mekanizmasının uygun şekilde uygulanmasının sağlanması.</p> <p>Güvenlik ve İnsan Haklarına ilişkin Gönüllü İlkelerine uygun eğitimin güvenlik personeline verilmesi ve/veya güvenlik yüklenicisinin personeline eğitim vermesinin sağlanması.</p>	4.4

PG5: Arazi Alımları, Arazi Kullanımı Kısıtlamaları ve Zorunlu Yeniden Yerleştirme

PG Ref.	Performans Gerekliliği	Puan	Açıklamalar/Sorunlar	Gerekli Eylemler	ÇSEP Ref.
5.1	<i>Yerinden edilmeden kaçınmak ya da en aza indirmek</i>	KU	<p>ÇED'de Proje alanına herhangi bir yerleşimin bulunmadığı, dolayısıyla "yeniden yerleşimin olası olmadığı" belirtilmektedir. Ancak herhangi bir yerinden edilmenin (ekonomik ya da fiziksel) olup olmayacağını tam olarak belirleyebilmek için geçim kaynaklarına olan etkiler değerlendirilmemiştir.</p> <p>Dolayısıyla bir sosyal mevcut durum çalışması ve SED başlatılmıştır ve bu çalışmalar, projenin arazi gerekliliklerini ve insanlara yönelik etkileri gerektiği şekilde değerlendirerek herhangi bir yerinden edilme durumunun olup olmayacağını belirleyecektir. SED yerinden edilme ve zorla tahliyeden kaçınmak veya bunları en aza indirmek üzere azaltım hiyerarşisi kılavuzluğunda hazırlanacaktır. Bulguları desteklemek üzere paydaş girdilerinden de yardım alınacaktır.</p> <p>Ayrıca, yerinden edilmeye ilgili etkileri en aza indirmek ya da telafi etmek üzere Proje için bir Geçim Kaynaklarını Geri Kazandırma Planı (GKGKP) geliştirmek üzere bir yeniden yerleşim uzmanı da görevlendirilmiştir.</p>	SED'de öngörülen azaltım önlemlerinin ve GKGKP'de ve yeniden yerleşim uzmanınca belirlenen gerekliliklerin uygulanması.	1.1
5.2	<i>İstişare</i>	KU	<p>Müşterinin verdiği ve mevcut Projede yer alan bilgilere göre Proje lehine bir kamu yararı kararı bulunmaktadır. Proje için kamulaştırma çalışmaları başlamıştır.</p> <p>ÇED sürecine kamu katılımının sağlanması ve kamunun proje hakkında bilgilendirilmesi amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 15.02.2022 tarihinde bir</p>	Müşteri, Projenin arazi gereklilikleri, arazi edinimi ve kamulaştırma sürecinden etkilenebilecek PEK'leri tespit edecektir. Çeşitliliğe sahip bir paydaş grubunun katılımını sağlayarak, ilgili paydaşlarla ve etkilenen kişilerle ek katılımların yürütülmesi.	5.1

PG5: Arazi Alımları, Arazi Kullanımı Kısıtlamaları ve Zorunlu Yeniden Yerleştirme

			<p>halkın katılım toplantısı düzenlenmiştir. Öte yandan SED henüz tamamlanmamış ve arazi ve geçim kaynaklarına yönelik etkiler henüz değerlendirilmemiş olduğu için paydaşlarla bu konuda istişare yürütülmemiştir. Proje için kapsamlı paydaş katılımı yürütülmemiştir (Bkz. PG 10).</p> <p>GKGKP ve yeniden yerleşim uzmanının yürüttüğü faaliyetlere paydaşlarla yürütülen katılım dahil edilecektir.</p>	<p>İstişarelerden elde edilen geri besleme ve girdilerin yanı sıra yeniden yerleşim uzmanının bulgularına uygun şekilde PKP'nin tutulup güncellenmesi. Optimal ve etkin proje koordinasyonu ve uygulaması için GKGKP ile PKP arasında sinerji geliştirilmesi.</p>	
5.3	<i>Hassas Gruplar ve Cinsiyet Konularının Değerlendirilmesi</i>	KU	<p>Müşteri, Proje faaliyetlerinden ortaya çıkabilecek potansiyel hassas grupları ya da cinsiyetle ilişkili etkileri tespit edip değerlendirmemiştir.</p> <p>Öte yandan Şubat 2024'te başlatılan sosyal mevcut durum ve ek etki değerlendirmesi çalışmaları potansiyel kişilere/gruplara yönelik etkilerin değerlendirmesini içermektedir. GKGKP ve yeniden yerleşim uzmanının yürüttüğü değerlendirmeler de gerekirse hassas grupları (cinsiyete dayalı hassas durumlara ilişkin hükümler dahil) içerecektir.</p>	<p>Güncellenen sosyal mevcut durum çalışması, SED ve geçim kaynaklarını geri kazandırma sürecinin, tespit edilen hassas kişilere/gruplara yönelik etkileri ve iyileştirme önlemlerini gerektiği şekilde içermesinin sağlanması.</p>	1.1 5.2
5.4	<i>Yerinden edilen kişilere verilecek tazminat</i>	KU	<p>Bkz. PG 5.1.</p> <p>Şubat 2024'te bir yerel yeniden yerleşim uzmanı tarafından geçim kaynaklarını geri kazandırma süreci başlatılmıştır. PG5'in gerekliliklerine uygun şekilde tazminata yönelik önlemleri içeren bir GKGKP geliştirilecektir.</p>	<p>Hak sahibi PEK'ler için bir tazminat stratejisinin geliştirilmesi ve gözden geçirilmek üzere yeniden yerleşim uzmanına ve/veya ERM'ye verilmesi.</p> <p>Tazminat ve/veya iyileştirme önlemlerinin GKGKP'ye uygulanması.</p>	1.1 5.2
5.5	<i>Şikayet mekanizması</i>	KU	<p>Paydaşlar ve PEK'ler için bir şikayet mekanizması henüz geliştirilmemişse de PG5 uyarınca endişe ve şikayetleri çözüme</p>	<p>Şikayet mekanizmasının uygulanması (bkz. PG10). Bu mekanizmanın kullanımı ve erişim şeklinin paydaşlara ve yerel</p>	5.1

PG5: Arazi Alımları, Arazi Kullanımı Kısıtlamaları ve Zorunlu Yeniden Yerleştirme

			kavuşturmaya yönelik uygun bir şikayet mekanizması içerecek bir PKP an itibarıyla geliştirilmektedir.	topluluğa duyurulması. GKGKP'nin şikayet mekanizmasının nasıl ve nerede kullanılıp erişimin nasıl/nerede sağlanacağına atıfta bulunmasının ve gerektiğinde iyileştirme yapılabilmesine yönelik yeterli protokolün bulunmasının sağlanması.	
5.6	YYEP/GKGKP dokümantasyon, uygulama ve sürecin izlenmesi	KU	Bkz. PG 5.4. GKGKP, süreçler, faaliyetler, etkiler, istişareler, vb.'nin izlenip belgelendirilmesine ilişkin gereklilikler içerecektir. Bu plan ayrıca tazminat ve iyileştirmenin yanı sıra etkilenen kişilere yönelik diğer yan haklar ya da destek mekanizmalarına ilişkin kesme tarihleri, uygunluk gereklilikleri ve şartnameler de içerecektir.	GKGKP'nin geliştirilip uygulanması.	5.2

PG6: Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

PG Ref.	Performans Gerekliliği	Puan	Açıklamalar/Sorunlar	Gerekli Eylemler	ÇSEP Ref.
6.0	Masa başı çalışmaları	KU	Mevcut ÇED kapsamında EBRD Gerekliliklerine uygun masa başı çalışmaları yürütülmemiştir. ERM, masa başı değerlendirmeleri için görevlendirilmiştir.	Ek biyoçeşitlilik araştırmalarının odak noktasında hangi biyoçeşitlilik hususlarının (söz gelimi fauna grupları) bulunması gerektiğine karar vermek üzere kamuya açık küresel veri setleri ve göstergelerinden, en önemlisi de Entegre Biyoçeşitlilik Değerlendirme Aracından (IBAT: https://www.bat-alliance.org) yararlanarak üst düzey ve hızlı bir masa başı değerlendirmesi yürütülmelidir.	1.1 6.1

PG6: Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

6.1	<i>Mevcut durum ve etki değerlendirmesi</i>	KU	<p>2022 yılında akademik araştırmacılarca memeliler, kuşlar, herpeto fauna flora ve vejetasyona odaklanan bir "Ekosistem Değerlendirme Raporu" hazırlanmıştır. Buna ek olarak 2022 sonbaharı ve 2023 bahar göç döneminde kuş gözlemleri gerçekleştirilmiş ve "Ornitolojik Değerlendirme Raporu, Sonbahar 2022" ve "Ornitolojik Değerlendirme Raporu, Bahar 2023" başlıklarıyla raporlaştırılmıştır. Tüm incelemeler ÇED raporunda değerlendirilmektedir.</p> <p>ÇED kapsamında yürütülen mevcut durum çalışmalarına göre önerilen güneş enerji santrali alanı ve yakın çevresi, doğal ve değişikliğe uğramış habitatların birleşimiyle çevrilidir. Proje alanı dahilinde herhangi bir sucul ortam tespit edilmemekle birlikte en yakın sulak alan, GES-2'den 1,6 km uzaklıktaki Uluborlu Barajıdır. Alanın vejetasyon yapısı, <i>Pinus nigra</i>, <i>Juniperus excelsa</i>, meşe türleri ve gül ve çilek bahçelerinden oluşan step, çayır ve ormanlardır.</p> <p>Ekosistem Değerlendirme Raporunda (2022) tehlike altında herhangi bir memeli türü tespit edilmemekle birlikte <i>Testudo graeca</i> (mahmuzlu Akdeniz kaplumbağası) (VU: Duyarlı), <i>Streptopelia turtur</i> (üveyik) (VU: Duyarlı) ve <i>Neophron percnopterus</i> (Mısır akbabası) (EN: Tehlikede), IUCN Kırmızı Listesi uyarınca küresel olarak tehlike altındaki türler olarak tespit edilmiştir.</p> <p>Kuşların gök faaliyetlerini tespit etme amacıyla 2022 sonbaharı ve 2023 ilkbahar göç dönemlerinde kuş gözlemleri yürütülmüştür. Toplamda 50 gün (sonbaharda 25, ilkbaharda 25) süren gözlemler üç gözlem noktasında</p>	<p>Biyçeşitlilik alıcı ortamlarının belirlenmesi için Proje Etki Alanının (EA) tespit edilip haritalandırılması. EA açık şekilde tanımlanmalıdır. Bu çalışma İUP (İyi Uluslararası Uygulama) rehberleri kullanılarak gerçekleştirilmelidir.</p> <p>Etki değerlendirmesi çalışmalarına bilgi sağlamak üzere gerekli biyçeşitlilik mevcut durum çalışmaları ve veri toplama çalışmalarının tamamlanması.</p>	6.1
-----	---	-----------	--	--	-----

PG6: Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

gerçekleştirilmiştir. Gözlemlerde bazı yerli ve geçiş yapan kuş türleri kaydedilmiş, ancak proje alanı üzerinde önemli düzeyde göç faaliyeti gözlemlenmemiştir.

Mevcut ÇED raporuna göre sekiz endemik bitki türü kaydedilmiştir.

Önerilen proje, sınırlı yayılışlı bitki türlerini destekleyen Barla Dağı ÖDA ile kesismektedir. Ayrıca Türk mevzuatına göre koruma alanı statüsüne sahip Karakuyu Sazlıkları ÖDA-ÖKA, planlanan güneş paneli alanının ayak izi bölgesinden yaklaşık 10 km uzaklıktadır. ÖDA'lar "uluslararası düzeyde tanınan alanlar" grubundadır ve bunların PG6 gereklilikleri uyarınca potansiyel kritik habitat açısından taraması gereklidir.

Yürütülen mevcut durum çalışmalarının, planlanan güneş enerji santrali alanının ayak izi bölgesini ortaya koymuşsa da alanın sadece doğrudan etkile alan ile değil, aynı zamanda dolaylı etki alanı ile anlaşılması önemlidir. Gerekliliği halinde bu, EA olarak tanımlanması ve masa başı çalışmaları yürütülmelidir. İnceleme gerektiren odak fauna gruplarını anlamak üzere IBAT'ın kullanılması ve Proje EA'sının tespit edilmesinden sonra inşaat ve işletme faaliyetler için etki alanının mekansal aralığı dahilinde alanın hassaslığını anlamak üzere biyoçeşitlilik yapısı incelenmelidir. Proje alanının ayak izi bölgesi (GES-1), az da olsa ÖDA ile kesismektedir ve dolayısıyla saha çalışması sırasında da alanı ÖDA olarak tetikleyen türlerin ve habitatın göz önüne alınması önemlidir.

ÇSDT sırasında belirlenen eksikliklerin giderilmesi amacıyla Mayıs 2024'te

PG6: Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

			biyoçeşitlilik mevcut durum veri toplama (karasal flora, habitat, vejetasyon ve karasal fauna) ve etki değerlendirmesi çalışmaları başlatılacaktır. ERM, saha çalışmalarını koordine etmek ve mevcut durum verilerini pekiştirmek üzere görevlendirilmiştir.		
<i>Habitat değerlendirmesi</i>	KU	Proje Alanındaki habitat türleri, uygulanabilir bir sınıflandırma sistemine göre tespit edilip haritalanmıştır. Habitat kaybı ve parçalanması genel olarak güneş enerjisi projeleri için önemli bir etki olabilir. ERM, gerekli habitat değerlendirmesini yürütmek üzere görevlendirilmiştir.	Avrupa Doğa Bilgi Sistemi (EUNIS) uyarınca bir habitat haritası geliştirilmesi. Bu, temsil kabiliyeti olan habitat türlerinin ve statü/durumun sahada doğrulanmasıyla büyük oranda masa başı (uzaktan algılama) çalışması olabilir. Habitat kaybı ve parçalanması önemli bir etki olabilir ve mevcut ve tahmin edilen geliştirme sonrası habitatın büyüklüğü ve durumu açısından nicelendirilmelidir.	6.2	
<i>Kritik habitat</i>	KU	ÇED'e göre Proje alanı ve yakın çevresinin doğal habitat kompozisyonlarına sahip olduğu belirlenmiştir. Proje alanı, kritik habitat ve Öncelikli Biyoçeşitlilik Özelliklerine (ÖBÖ) sahip habitat olarak nitelendirilebilecek orman, step ve çayır habitatı içermektedir. Öte yandan EBRD PG 6 kriterleri göz önüne alındığında planlanan güneş enerjisi santrali alanı için kritik habitat ve ÖBÖ tespit edilememiştir. Dolayısıyla bir değerlendirme gereklidir (Hızlı Kritik Habitat Değerlendirmesi). EBRD PG 6 ayrıca kritik habitat değerlendirmesine ek olarak Öncelikli Biyoçeşitlilik Özelliği (ÖBÖ) değerlendirmesi yapılmasını gerektirmektedir. Bu, değerlendirme HKHD'ye dahil edilmelidir. ERM, HKHD yürütmek üzere görevlendirilmiştir.	Resmi Hızlı Kritik Habitat Değerlendirmesi (HKHD) yürütülmesi (KHD çerçevesinde EBRD PG6 uyarınca). Kritik habitatların tespit edilmesi ve doğrudan dolaylı ya da topluca etkiye maruz kalma olasılıklarının bulunması durumunda bu alanların etkilenmesi ve kritik habitata ve/veya ilişkili nitelikte türlere ya da diğer biyoçeşitlilik değerlerine yönelik kalıntı etkileri katkısında bulunma riski temelinde 'sıfır net kayıp' ya da 'net kazanç' biyoçeşitlilik hedeflerine yönelik olarak bir Biyoçeşitlilik Yönetim Planının (BYP) hazırlanması gereklidir. KHD'nin sonuçlarına bağlı olarak (habitat ve/veya türler için) bir biyoçeşitlilik dengelemesi gerekliliği ve çekiciliğinin değerlendirilmesi gerekebilir. Bunun projenin sıfır net kayıp ya da net kazanç	6.2	

PG6: Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

			<p>hedeflerinin karşılanması açısından anlaşılması gereklidir. EBRD PG6 uyarınca kritik habitatın tespit edildiği durumlarda aşağıdaki hususların uygulanması gereklidir; Müşteri, aşağıdakilerin tutumu ortaya konuluncaya kadar hiçbir proje faaliyeti gerçekleştirmeyecektir:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kritik habitatlar için başka bir parçalanma, dönüşüm ya da bozulmaya imkan verilmeyecektir ve PG'nin 15. paragrafının belli spesifik şartları karşılanmadıkça kritik habitatta herhangi bir proje faaliyetine izin verilmez. <p>Sağlam, uygun şekilde tasarlanmış ve uzun vadeli bir biyoçeşitlilik izleme ve değerlendirme programı, Müşterinin yönetim programına entegre edilir.</p>	
<i>Ekosistem hizmetleri</i>	KU	<p>Ekosistem hizmetleri ve bunlara yönelik etkiler ÇED raporunda ele alınmamıştır.</p> <p>ERM, ekosistem hizmetlerinin hızlı ve üst düzey değerlendirmesi de dahil olmak üzere biyoçeşitlilik etki değerlendirmesi yürütmekle görevlendirilmiştir.</p>	<p>Ekosistem hizmetleri, risklerin/etkilerin değerlendirilmesinde kullanılacak uygun bir mevcut durum çalışmasının geliştirilmesi amacıyla sosyal değerlendirmeye eşgüdümlü olarak hızlı/üst düzey olarak değerlendirilecektir.</p>	6.2
<i>İşgalci yabancı tür</i>	KU	<p>ÇED çalışmalarının, yabancı tür değerlendirmesi bulunmamaktadır.</p> <p>ÇED raporundaki masa başı çalışması, proje sahasında bulunması muhtemel yabancı türler olup olmadığını belirtmemektedir.</p> <p>ERM, Mayıs 2024'teki habitatlara ve</p>	<p>İşgalci tür risklerine/etkilerine ve işgalci/yabancı bitki ya da hayvan türlerinin sahaya getirilmesinin potansiyel yollarına yönelik bir değerlendirmenin yapılması gereklidir.</p> <p>Yabancı malzeme ve işçilerin sahaya gireceği inşaat aşaması başta olmak üzere</p>	6.2

PG6: Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi

			<p>vejetasyona ilişkin saha çalışmalarında tespit edilen işgalci türleri de kapsayacak biyoçeşitlilik etki değerlendirmesi yürütmek üzere görevlendirilmiştir.</p>	<p>geliştirilecek bir işgalci tür kontrol programı kapsamında işgalci türlerin yönetilip izlenmesine yönelik spesifik tavsiyelerin dahil edilmesi.</p>	
	<i>Biyçeşitlilik Yönetim Planı</i>	KU	<p>ÇED raporunda bir Biyoçeşitlilik Yönetim Planı bulunmamaktadır.</p> <p>Biyçeşitlilik etki değerlendirmesinin sonuçlarına göre uygun ve sahaya özgü azaltım ve izleme önlemi de dahil olmak üzere hem inşaat hem de işletme aşamaları için kapsamlı bir Biyoçeşitlilik Yönetim Planı geliştirilip uygulanmalıdır.</p> <p>Bu plan rol ve sorumluluklarının, denetleme ve gözden geçirme sürecinin ve raporlama taahhüdünün açık tanımlarını içerecektir.</p>	<p>Hem inşaat hem de işletme aşamaları için Projeye özgü Biyoçeşitlilik Yönetim Planının (BYP) geliştirilmesi.</p>	6.3

PG8: Kültürel Miras					
PG Ref.	Performans Gerekliliği	Puan	Açıklamalar/Sorunlar	Gerekli Eylemler	ÇSEP Ref.
8.1	<i>Kültürel Mirasa Yönelik Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetilmesi</i>	KU	<p>ÇED'de 13.01.2022 tarihinde Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünün sahada denetim gerçekleştirdiği ve iki proje yolu boyunca 2863 Sayılı Kanun kapsamında bir kültürel varlık tespit ettiği belirtilmektedir. Bu alanlar güneş paneli geliştirme için uygunsuz kabul edilmiş ve dolayısıyla GES-1 ve GES-2, koruma altındaki alanlara göre revize edilmiştir. ÇED, bu kültür varlıklarını dikkate alarak alanların revize edilmesinden sonra "uygun görüşünün alındığını" ve 13.10.2022 tarihinde Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğünden gelen ikinci görüş mektubuna uygun şekilde ek incelemelerin yürütüldüğünü belirtmektedir.</p> <p>01.02.2022 tarihinde Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (ÇED komisyonunun üyesi), proje alanının, özel çevre koruma bölgesi sınırları dahilinde olmadığını bildirmiştir.</p> <p>ÇED baz alınacak olursa ERM, somut olmayan kültürel mirasın ÇED çerçevesine dahil edilmediği ve bu çerçevede izlenmediği sonucuna varmaktadır. ÇSED sürecini genişletmek üzere Şubat 2024'te ek bir sosyal mevcut durum çalışması ve SED başlatılmış olup bu çalışmalar somut olmayan kültürel mirasın değerlendirilmesini içerecektir.</p> <p>Kültürel miras yönetim planı ya da rastlantısal buluntu prosedürü konusunda herhangi bir kanıt bulunmamaktadır.</p>	<p>Tüm Proje aşamaları için hem somut hem de somut olmayan kültürel miras varlıklarının korunmasına yönelik hükümler içeren bir Kültürel Miras Yönetim Planının (KMYP) geliştirilmesi.</p> <p>Yeterli protokoller sağlamak üzere kapsamlı Rastlantısal Buluntu Prosedürünün (RBP) geliştirilmesi; RBP, Müze Müdürlüğü uzmanlarının öngördüğü gereklilikleri karşılayacaktır.</p> <p>RBP'nin tüm yüklenicilere iletilmesi ve tüm yüklenicilerle paylaşılması.</p> <p>GES-1 ve GES-2'de yapılan değişikliklere ilişkin bulguların, daha önce önerilen koordinatlar ve mevcut koordinatları gösteren haritalar da dahil olmak üzere netlik açısından Proje alternatifleri hakkındaki ÇSED bölümüne entegre edilmesi.</p>	8.1
8.2	<i>Etkilenen topluluklar ve</i>	KU	Etkilenen kişiler/topluluklar ve diğer	Paydaş Katılımı faaliyetleri sırasında	8.1

PG8: Kültürel Miras

	<i>diğer paydaşlarla istişare</i>		paydaşlarla kültürel miras varlıklarını kullanımları konusunda istişare yürütülmemiştir. Proje bölgesindeki potansiyel somut olmayan kültürel miras varlıklarına yönelik anlayışı dolduracak etkileşimler de bulunmamaktadır. Dolayısıyla kültürel öneme sahip alanlara/bölgelere yönelik potansiyel etkiler konusundaki paydaş girdileri değerlendirmeye alınmamıştır.	projenin yerel toplulukların kültürel miras alanlarına (somut ya da somut olmayan) olumsuz etkilerde bulunmamasını sağlamak üzere ek önlemler alınmalıdır. Katılım faaliyetlerinde bu toplulukların bu alanları nasıl kullandığı ve bu alanlara bağımlılıklarının ne olduğu ve kaçınılmaması halinde azaltılması gereken etkilerin ne olduğu belirlenmelidir.	
8.3	<i>Projede Kültürel Mirasın Kullanılması</i>	UD	Proje, ticari amaçlarla yerel toplulukların kültürel kaynak, bilgi, inovasyon ya da uygulamalarını kullanmayı önermemektedir.		

PG 10: Bilgi Paylaşımı ve Paydaş Katılımı

PG Ref.	Performans Gerekliği	Puan	Açıklamalar/Sorunlar	Gerekli Eylemler	ÇSEP Ref.
10.1	<i>Paydaş Katılım Planı</i>	KU	<p>Müşteri, ÇED çerçevesinde bir Paydaş Katılım Planı (PKP) geliştirmiştir. Bu plan, hedef ve ilkelere yönelik bir çerçeve sağlamaktadır, ancak uygulanabilir protokol ve faaliyetlerin bulunduğuna yönelik herhangi bir kanıt bulunmamıştır.</p> <p>ÇED'e yönelik bu PKP, paydaşları tespit edip belgelendirmemiş, paydaş haritalama ve analizi uygulamasını yürütmemiş ve Projeden etkilenebilecek dezavantajlı ya da hassas grupları tespit etmemiştir.</p> <p>ÇED çerçevesinde ve projenin tüm ömrü ve zaman çizelgeleri boyunca katılım faaliyetlerine yönelik herhangi bir eylem planı bulunmamaktadır ve sosyal mevcut durum çalışması ya da SED'in bulguları kullanılmamıştır.</p> <p>Herhangi bir paydaş veritabanı ya da paydaş katılımı kaydı/günlüğü bulunmamaktadır.</p> <p>Güncellenmiş bir PKP an itibarıyla hazırlanmaktadır ve bir ŞM (topluluk ve işgücü ŞM) içerecektir. PKP, hassas gruplara yönelik hükümler de dahil olmak üzere müşterinin paydaşlarla olan katılım faaliyetlerini yeterli şekilde yürütmesi, belgelemesi, izlemesi, değerlendirmesi ve raporlamasına yönelik gereklilikleri belirleyecektir.</p>	<p>İnşaat başlamadan önce paydaşların tanımlanması ve analizi (hassas gruplar dahil), geçmişte yürütülen katılımların özeti ve gelecekteki tüm katılımlara yol gösterecek bir katılım planı da dahil olmak üzere proje için bir PKP'nin geliştirilmesi.</p> <p>Paydaş veritabanı ve paydaş katılım günlüğünün geliştirilip tutulması.</p>	10.1
10.2	<i>Operasyonel Şikayet Mekanizması</i>	KU	<p>Müşteri, ÇED'de dış paydaşlara yönelik Şikayet Mekanizması için bir çerçeve belirlemiştir, ancak bu mekanizma topluluk</p>	<p>Projeye özgü topluluk şikayet mekanizmasının geliştirilmesi ve etkilenen tüm toplulukların süreç hakkında</p>	10.1

PG 10: Bilgi Paylaşımı ve Paydaş Katılımı

			<p>ve işgücü şikayet mekanizmalarının hükümlerinden özel olarak bahsetmemektedir. Bu mekanizma, net bir eylemler, tanımlar, zaman çizelgeleri ve belirlenen organizasyonel kapasiteler kümesi yerine genel ilkeler içermektedir.</p> <p>PKP'nin geliştirilmesi sürmektedir ve PKP, hem bir Topluluk Şikayet Mekanizması hem de İşgücü Şikayet Mekanizması içerecek bir Şikayet Mekanizması (ŞM) içerecektir. PKP, şikayetlerin yapılması, şikayetlerin ele alınması ve şikayetlere yanıt verilmesine yönelik protokolü açıklayacaktır. PKP, hangi şikayetlerin kabul edilebilir ve kabul edilemez şikayetler olacağını ve tüm paydaşların ve Proje sahiplerinin ŞM'yi nasıl kullanabileceğini net şekilde gösterecektir. PKP ayrıca şikayetlerin kimlik gizlenerek yapılmasına ve izleme prosedürlerine imkan verecektir.</p>	<p>bilinçlendirilmesi.</p> <p>Topluluk ve işgücü şikayetlerinin ayrı ayrı yapılıp işleme konulmasına yönelik farklı şikayet kayıtları/veritabanlarının oluşturulması.</p> <p>Paydaşlarla yapılan anlaşmaların belgelendirip takip edilmesi ve söz konusu mutabakatların üzerine mutabakata varılan zaman çizelgeleri dahilinde yerine getirilmesinin sağlanması için bir taahhüt kaydının oluşturulması.</p>	
10.3	<i>Bilgi Paylaşımı</i>	KU	<p>ÇED kamuya açıklanmış ve proje, ulusal ve yerel gazetelerde duyurulmuştur.</p> <p>Müşteri, Proje lehine olarak bir kamu yararı kararı almayı başarmıştır, ancak bu, tüm Proje bilgilerinin ve riskler, etkiler, fırsatlar ve paydaşlara yönelik potansiyel faydaların açıklanmasından ziyade sadece kamulaştırma ve arazi edinimine ilişkindir.</p>	<p>Sosyal mevcut durum çalışması ve SED'in tamamlanmasından sonra Müşteri, ilgili ve kilit bulguları paydaşlara iletacaktır.</p>	10.3
10.4	<i>Anlamlı İstişare</i>	KU	<p>Uluborlu ilçesinin İleydağı Köyü Toplantı Salonunda bir halkın katılımı toplantısı yapılmıştır. Toplantının amacı, yöre halkını Projenin inşaat ve işletme aşamalarında beklenen faaliyetleri hakkında bilgilendirmek ve proje sahiplerine ve ÇED'e destekleyen şirkete soru sorma fırsatı vermektir.</p>	<p>Sosyal mevcut durum çalışması ve sosyal etki değerlendirmesi kapsamında paydaşlarla ek katılımın gerçekleştirilmesi.</p> <p>Geçim kaynaklarını geri kazandırma süreci kapsamında katılım yürütülmesi.</p> <p>İnşaat ve işletme sırasında topluluk</p>	10.3

PG 10: Bilgi Paylaşımı ve Paydaş Katılımı

			<p>Saha ziyareti sırasında muhtarla da katılım görüşmesi gerçekleştirilmiş ve bu toplantıda otlak alanlarına erişime yönelik endişeler dile getirilmiştir.</p>	<p>üyeleriyle düzenli katılım yürütülmesi. Tüm katılımların katılım günlüğünde belgelendirilmesi.</p>	
--	--	--	--	---	--

ERM

EK A

GÖZDEN GEÇİRİLEN DOKÜMANLARA

20.11.2023'e kadar gözden geçirilen dokümanlar

Dokümanın adı

- Uluborlu GES KK (pdf)
- Uluborlu GES coordinate list (xls)
- Üretim lisansı (pdf)
- Uluborlu Hibrit GES Taslak Genel Yerleşim Planı (dwg)
- Uluborlu GES (local EIA), (pdf)
- EPDK Kamulaştırma planı (pdf)

ERM

EK B

FOTOĞRAFLAR

ERM

ERM

ŞEKİL 4-1: PROJE ALANININ FOTOĞRAFLARI1

ERM

ERM'NİN TÜM DÜNYADA AŞAĞIDAKİ ÜLKE VE BÖLGELERDE 160'IN ÜZERİNDE OFİSİ BULUNMAKTADIR

Arjantin	Hollanda
Avustralya	Yeni Zelanda
Belçika	Peru
Brezilya	Polonya
Kanada	Portekiz
Çin	Porto Riko
Kolombiya	Romanya
Fransa	Senegal
Almanya	Singapur
Gana	Güney Afrika
Guyana	Güney Kore
Hong Kong	İspanya
Hindistan	İsviçre
Endonezya	Tayvan
İrlanda	Tanzanya
İtalya	Tayland
Japonya	BAE
Kazakistan	İngiltere
Kenya	ABD
Malezya	Vietnam
Meksika	
Mozambik	

ERM'nin [Ofis adı]

Adres 1 ekle

Adres 2 ekle

Adres 3 ekle

Eyalet, Posta kodu

T: Telefon numarası ekle

F: Faks numarası ekle

www.erm.com